

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SER. C.

Avhandlingar och uppsatser.

N:o 370.

ÅRSBOK 25 (1931) N:o 3.

JORDSKALV I SVERIGE
1926—1930

AV

K. E. SAHLSTRÖM

MED EN KARTA

Resumee: Erdbeben in Schweden 1926—1930

Pris 1,00 kr.

STOCKHOLM 1931

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

311196

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SER. C.

Avhandlingar och uppsatser.

N:o 370.

ÅRSBOK 25 (1931) N:o 3.

JORDSKALV I SVERIGE

1926—1930

AV

K. E. SAHLSTRÖM

MED EN KARTA

Resumee: Erdbeben in Schweden 1926—1930

STOCKHOLM 1931

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

311196

Under åren 1926—1930 hava inom Sverige förmärkts 21 jordskalv. Av dessa kunna 7 med avseende på utbredningen betecknas som medelstora (400—40 kvmil), 10 som små (under 40 kvmil) och 4 som lokala.

Ett av skalven faller till sin större del inom Danmark, två andra nå till mindre delar in på norskt område, de övriga falla helt inom Sverige.

Den vidsträcktaste utbredningen äger det syds måländska skalvet 26 okt. 1929, vars areal beräknats till omkring 250 kvadratmil, av intresse även ur den synpunkten, att det är det största hittills kända skalv med utgångs-ort inom berörda delar av landet.

Av övriga skalv tillhör huvudparten Vänerområdet och endast två medelstora och två lokala hava blivit iakttagna inom den norrländska kustzonen.

År 1926.

Neder-Kalix i Norrbotten den 3 oktober 1926.

Den 3 oktober kl. 1.30 f. m. märktes enligt en tidningsnotis (Aftonbladet ⁵/₁₀) ett jordskalv på Storön, Skagudden och Hastaskär å Kalixkusten. »I ett nyuppfört boningshus på Storön var skakningen så våldsam, att man fruktade för grundens hållbarhet. På övriga platser försattes lösa föremål i skakning.»

Av de 38 förfrågningar som med anledning av denna notis utsändes till trakten Haparanda—Morjärv—Luleå återkommo 31 med uppgift att något skalv ej iakttagits. Endast från Väna fjärden meddelas, att på några platser iakttagits en lindrig skakning samt ett dån och på några andra platser endast ett dån. Tiden uppgives här vara kl. 12 midnatt. Meddelaren tillägger, att omedelbart efter dånets upplystes fönstret inåt land av ett hastigt övergående rött sken. Detta sken märktes även av tvenne andra personer.

Huruvida de här omtalade iakttagelserna verkligen härröra från ett jordskalv är ej alldeles säkert. Om så verkligen varit fallet, har skalvet i varje fall varit av ringa utbredning.

År 1927.

Varnäs, Nors sn, Värmland den 24 januari 1927.

Den 24 januari kl. 6.15 (f. m. f.) förmärktes ett jordskalv i Varnäs i Nors sn i Värmland enligt meddelande från Statens meteorologisk-hydrografiska anstalts observatör G. Nilsson. Ytterligare uppgifter om detta skalv saknas.

Södra Västergötland den 15 februari 1927.

Den 15 februari kl. 17.55 inträffade ett jordskalv i södra Västergötland, varom följande uppgifter föreligga såsom svar på 22 utsända förfrågningar.

I Strängered sn iaktogs på enstaka ställen ett åsklikt dån.

Grönahög sn, Stommen. Ett dån märktes som av en bil. En del personer uppgåvo, att de en stund senare hört ännu ett dån, ehuru betydligt svagare.

Dalstorps sn. Ett dån hördes. På en del platser skallrade fönster-
rutorna.

Gällstad sn. Ett dån hördes och knakningar i väggarna iakttogos.

Långhem sn. På Torpa gård förnams ett åskliknande buller.

Långhem sn. Vid Svenstorps småskola iakttogos ett dån som av ett
större åkdon.

Hillared sn. På några ställen iakttogos ett underjordiskt dån.

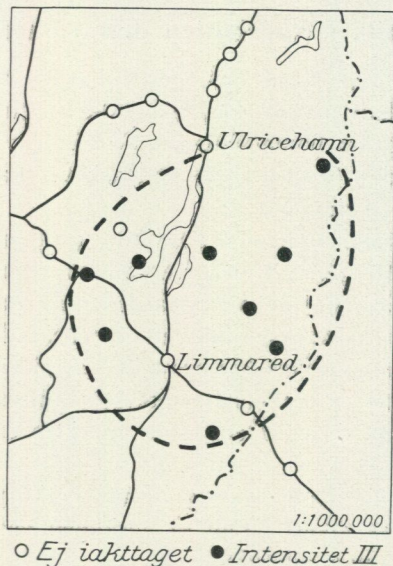

Fig. 1. Jordskalvet i södra Västergötland den 15 februari 1927.

Ljungsarp sn, Gudmundstorp. Ett dån hördes som av åskan. Fönster
och lättrorliga föremål skramlade.

Mossebo sn, Åslabo. Ett åskliknande dån.

Från Ulricehamn och flera järnvägsstationer norr därom, från Hökerum,
Nitta, Aplared, Limmared, Grimsås och Hestra hava meddelanden ingått,
att skalvet ej observerats.

Det av skalvet berörda området omfattar sålunda norra delen av Kinds
härad och sydligaste delen av Redvägs härad, omkring 10 kvmil. På åt-
minstone de allra flesta platser har det förnummits blott som ett mer eller
mindre starkt dån.

Kiruna—Torneträsk den 16 februari 1927.

Den 16 februari kl. 21.25 inträffade ett jordskalv i trakten av
Kiruna—Torneträsk i Norrbotten. Genom 21 utsända förfrågningar in-
hämtades följande:

Vid Kiruna malmbangård observerade en tjänsteman ett kortvarigt dån.

Krokvik jvstn. Ett dån hördes, följt av en darrande rörelse i jorden, som då ett malmtåg passerar.

Rautas jvstn. Ett dån och en skakning som av ett passerande tåg, fastän kortare tid.

Rensjön jvstn. Ett dån och en skakning märktes allmänt. I ett närbeläget hus skakade fönsterrutorna.

Bergfors jvstn. Ett starkt dån förmärktes under 5 à 6 sek.

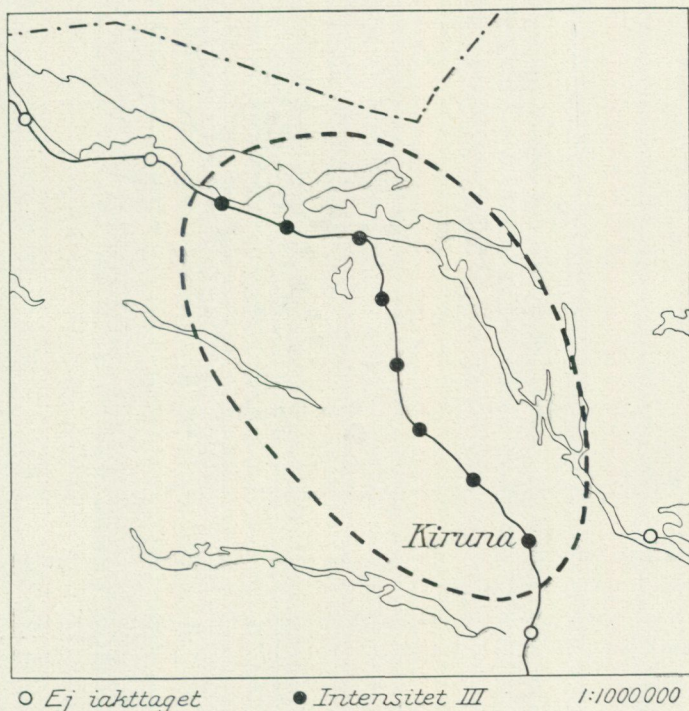

Fig. 2. Jordskalvet Kiruna—Torneträsk den 16 februari 1927.

Torneträsk jvstn. Ett dån och en skakning iakttogets allmänt.

Stenbacken jvstn. Dån som av ett tåg, men ingen skakning.

Kaisepakte jvstn. Dån hördes.

Från Stordalen, Björkliden, Kopparåsen, Jukkasjärvi, Svappavara, Vit-tangi, Moskojärvi, Risbäck, Fjällåsen och Kalixfors har meddelats, att skalvet ej iakttagits.

Skalvets utbredningsområde kan uppskattas till omkring 20 kvmil. Intensiteten synes ej hava nått över styrkegraden III.

Kinneulle—Vadsbo den 2 mars 1927.

Den 2 mars kl. 9.45 inträffade ett jordskalv i trakten Kinneulle—Torsö—Billigen, varom följande meddelanden inkommit.

På Råbäck på Kinnekulle märktes allmänt ett kraftigt dån. Efter cirka 15 minuter följde ett nytt dån. Enligt meddelande från personer, som bodde högre upp på berget, hade skalvet där varit kraftigare och förorsakat knakningar i golv och väggar.

Vid Hällekis märktes ett dån och på ett ställe uppgives, att möbler skakats. En timme senare förnams ett nytt dån.

I Fullösa sn förnams allmänt ett kort åskliknande dån och samtidigt en skakning.

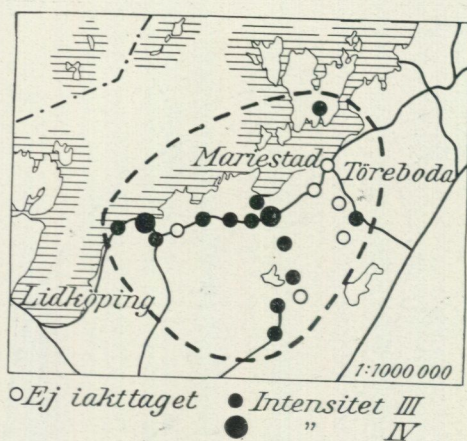

Fig. 3. Jordskalvet Kinnekulle—Vadsbo den 2 mars 1927.

I Bredsäters sn märktes allmänt tvenne dån med ungefär en minuts mellanrum. Fönstren skakade.

På Lugnås jvstn iaktogs ett starkt dån och samtidigt en stöt, så att huset skakade och möbler rubbades. En eller två minuter senare kändes ännu en stöt.

I Prästgården i Björsäter märktes tvenne stötar.

På Torsö märktes ganska allmänt ett dovt dån som av åska, vilket upprepades två gånger med några minuters mellanrum.

I Utby sn hördes flerstädes ett dån som av ett åkdon å frusen-mark.

På Lugnåsberget märktes skalvet.

I Böja sn och i Melldala hördes ett åskliknande dån.

Från Forshem, Leksberg, Mariestad, Ullervad, Ekbyvall och Låstad meddelas, att skalvet ej förmärktes.

Området omfattar omkring 9 kvmil och intensiteten har på några ställen nått styrkegraden IV. Flerstädes hava tvenne stötar med dån observerats.¹

¹ Enligt tidningsnotiser märktes den 11 juni 1927 ett jordskalv i Luleå. De åsyftade dånerna och skakningarna visade sig emellertid härröra från en sprängning under vatten i norra hamnen.

Kristinehamnstrakten den 1 december 1927.

Den 1 december inträffade ett jordskalv i östra Värmland.

På Ölme jvstn och andra platser inom Ölme sn såsom Kummelön och Hornön hördes omkring kl. 5 f. m. ett åskliknande dån.

På Bergsjötorps gård i Varnums sn hördes vid samma tid ett dån och senare vid 7-tiden ännu ett dån.

På Strömsbergs gård i Visnums sn märktes vid 5-tiden ett dån och senare omkring kl. 13 ytterligare ett dån.

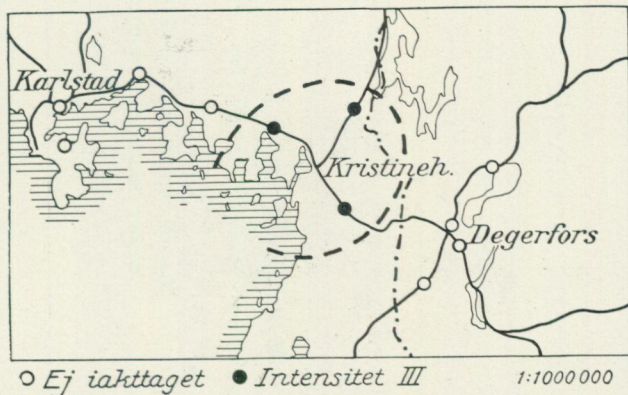

Fig. 4. Jordskalvet i Kristinehamnstrakten den 1 december 1927.

Från Karlstad, Hammarö, Alster, Skattkärr, Väse, Strömtorp, Degerfors, Karlskoga, Värmlands-Björneborg, Håkansbol, Finnerödja och Lyrestad hava meddelanden ingått, att skalvet ej förmärkts.

Skalvet har således omfattat trakten omkring Kristinehamn, omkring 7 kvmil. Intensiteten har nått styrkegraden III; i tidningsnotiser omtalas verkningar, som tyda på en något högre intensitet.¹

År 1928.

Falbygden den 20 mars 1928.

Den 20 mars kl. 4.35 f. m. inträffade ett jordskalv på Falbygden. Genom 110 utsända förfrågningar erhöles därom följande meddelanden.

I Falköping iaktogs tämligen allmänt ett ganska starkt dån och på en del ställen skakades möbler. Efter högst ett par min. hördes ett nytt dån.

Vilske-Kleva. På Sofielunds gård märktes dån.

I Krikan darrade en spegel på väggen märkbart.

Stora Bjurum. Två kortvariga dån.

¹ I en tidningsnotis (Sollefteåbladet 7/1 28) omtalas, att den 28 december 1927 vid 5-tiden på f.m. på några platser i Nordingrå märktes tre kraftiga jordstötter. Enligt vad fyrmästaren på Högbondens fyr meddelat, torde dock de iakttagna smållarna härrört från sprickbildning i den 150 mm tjocka isen.

Gudhem. Tvenne dån med omkring 5 min. mellanrum. Lättrörliga föremål skakades.

Segerstad. Tvenne dån med cirka $\frac{1}{2}$ min. uppehåll. Det sista svagare.

Dala. På Häggatorps gård märktes ett dån och efter en kort stund ännu ett dån.

I Kungslena hördes ett dån.

Borgunda sn. I Brobacken förmärktes en lindrig skakning.

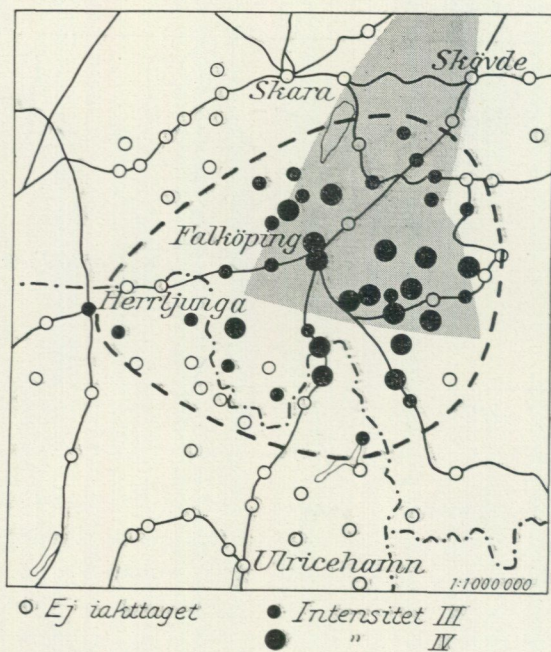

Fig. 5. Jordskalvet på Falbygden den 20 mars 1928. Grå ton betecknar kambro-siliumrådet.

Kavlås. Ett kraftigt dån, som först avtog och sedan åter tilltog i styrka.

Åsle sn. Ett dån, som efter 4 à 5 sekunder följdes av ett nytt. På ett högt beläget ställe nära berget darrade fönsterrutorna.

Dimbo sn. Ett åsklikt dån, följt av en svag skakning. Senare hördes ytterligare tvenne dån, ehuru svagare. Å Backgården skallrade fönsterrutorna.

Suntak. Ett svagt dån.

Valstad sn. Tvenne åskliknande dån med några sekunders mellanrum. På en del ställen skakades lättrörliga föremål och knakningar hördes i väggarna.

Hångsdala sn. Ett dån iakttogets, först starkare, sedan avtagande, därpå åter tilltagande och sedan bortdöende. Samtidigt märktes en svag skakning. Sovande väcktes.

Orreholmen. Ett åsklikt dån.

Slöta sn. Tvenne då hördes, tätt efter varandra. Fönster och dörrar skakades.

Yllestad sn. Ett då märktes och en skakning, så att fönsterrutor skallrade.

Kälvene sn. Tvenne då hördes. Fönstren skakades.

Visttorps sn. Ett då och en lindrig skakning märktes.

I Sandhems sn märktes av enstaka personer ett då.

I Fiflered sn hördes ett då.

Kinneved sn. Då hördes och i enstaka fall väcktes sovande.

Norra Åsarp. Ett kraftigt då som avtog, sedan åter tilltog i styrka och därefter dog bort.

Börstig sn. Ett par då märktes av enstaka personer.

Kärråkra sn. Ett då som av en bil hördes.

Jåla sn. Då hördes.

Grolanda sn. Då hördes.

Mjälldrunga sn. Svagt då hördes.

Hudene sn. Skalvet förmärktes.

Herrljunga sn. I Vreta förnams skalvet, ehuru svagt.

Gökhems sn. Ett dovt då hördes.

Floby sn. Ett åsklikt då.

Larv sn. Några personer iakttog ett då som av en framkörande vagn.

Skalvet har drabbat Falbygden och dess närmaste omgivning, cirka 11 kvmil. Intensiteten motsvarar styrkegraden IV. I de periferiskt belägna trakterna har rapporterats endast då. På många ställen förmärktes tvenne tätt följande stötar eller då. Det kraftigast skakade området ligger omkring kambrosilurens sydgräns. Att skalvet förorsakats av någon mera ytlig rubbning i kalkstenslagren torde få anses uteslutet, och orsaken får sökas i förskjutningar inom underliggande urberg. Förkastningar, genom vilka kambrosilurområdet sänkts, äro här konstaterade vid Vilske-Kleva, ehuru blott några få m, och SV om Falköping, där sandstenens yta ligger ungefär i nivå med ortocerkalkens undre del. Som en möjlighet framstår då, att skalvet stått i samband med förskjutningar vid dessa gamla brottlinjer, vilka sålunda ännu ej blivit fullt läkta. Från äldre tider finnas också ej så få uppgifter om skalv med en utbredning, som i stort täcker samma område.

Mellersta Bohuslän den 2 april 1928.

Den 2 april inträffade ett jordskalv i mellersta Bohuslän. Som svar på utsända 80 frågeformulär inkommo följande meddelanden:

I Lysekil märktes omkring kl. 5.10 av enstaka personer ett kraftigt då som av ett åkdon.

Brastad sn. På Medbo förnams kl. 5 och kl. 10 åsklikt då. Vid den senare tidpunkten skakades huset lätt.

Bro sn. Dån och en skakning av husen kl. 5. Senare kl. 10 märktes en ny stöt följt av dån.

Malmöns sn. Ungefär kl. 5.45 ett dån och en skakning. Kl. 10 ännu en stöt.

Askums sn. Ett åsklikt dån omkring kl. 5. Senare kl. 9 ett nytt dån.

Gravarne. Ett dån och en stöt kl. 5.

Smögen. Ett svagt dån vid 5-tiden.

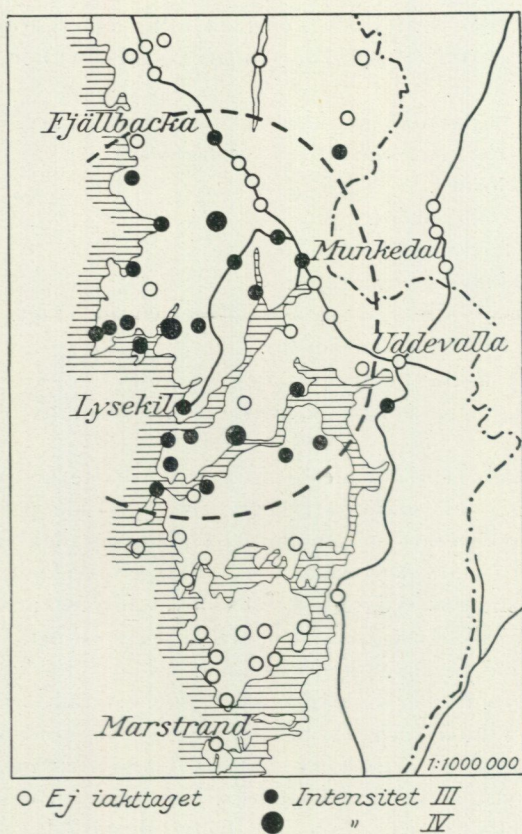

Fig. 6. Jordskalvet i mellersta Bohuslän den 2 april 1928.

Hunnebostrand. En stöt och ett kort dån vid 5-tiden. Vid 10-tiden kom en ny stöt.

Svenneby sn. Ett dån kl. 5 och senare vid 10-tiden ännu ett.

Kville sn. Ett starkt dån kl. 4—5.

Berfendals sn. Vid 5-tiden en kraftig skakning följt av dån. Lättrör-
liga föremål skakade och knakningar hördes i väggarna. Kl. 9.30 ett nytt
skalv.

Hede sn. På morgonen ett sakta dån.

Håby sn. En svag stöt.

Hallinden. Kl. 5.15 ett dån och i hus på lerbotten en skakning. Där-
emot märktes ej någon skakning i hus på berg. Senare kl. 9.40 märktes
ett nytt skalv.

Munkedal. Dån och skakning kl. 5.30. Kraftigast å berg och högre be-
lägna platser. Kl. 10 ett nytt skalv.

Sämstad. Dån märktes kl. 5 och kl. 10.

Sundsandsvik. Ett dån hördes vid 5-tiden. Kl. 10 förmärktes ett star-
kare dån, varvid knakningar hördes i väggarna.

Forshälla sn. Ett dån som en hård åskknall kl. 5.30 och senare kl. 10.25
ännu ett.

Torp sn. Allmänt iaktogs ett dån.

Henån. Dån märktes allmänt kl. 5 och kl. 9.30.

Dragsmark. Åsklikt dån kl. 5 och kl. 10. I ett hus på en snäckskalbank
skallrade fönstren vid första dån.

Fiskebäckskil. Døvt dån omkring kl. 4.30 och 9.30; det första kraf-
tigast.

Gåsö. Dån hördes kl. 5 och kl. 10—11.

Grundsund. Dån hördes kl. 5 och kl. 10. I några hus märktes en lätt
skakning.

Gullholmen. På morgonen förnams ett dån; kl. 10 en stöt jämte dån.

Kårehogen. Dån som en åskknall hördes vid 5-tiden och omkring 10.45.

De platser, från vilka meddelats, att skalvet ej iakttagits, äro utmärkta
på kartan, fig. 6.

Det av skalvet drabbade området omfattar mellersta Bohuslän eller trak-
ten Fjällbacka—Uddevalle—Gullholmen, ungefär 16 kvmil. Tvenne stötar
hava inträffat, den ena vid 5-tiden och den andra vid 10-tiden f. m. I all-
mänhet synes den första varit kraftigast. Intensiteten har blott på få
platser uppnått styrkegraden IV. Mångenstädes har endast ett dån för-
märkts.

Norra Västmanland och södra Dalarna den 27 april 1928.

Den 27 april kl. 23.30 inträffade ett jordskalv i norra Västmanland och
angränsande trakter av södra Dalarna. Till ett 60-tal platser utsändes för-
frågningar, varigenom följande meddelanden erhöles:

I Klackberg märktes allmänt tvenne stötar med 10—12 sekunders mel-
lanrum. Fönster och dörrar skakades, och knakningar hördes i väggarna.
Från ett par ställen berättas, att nötkreatur och hundar blivit oroliga.

Norberg. Tvenne stötar med $\frac{1}{2}$ min. mellanrum. Glas klingade.

Kärngruvan. Två stötar med c:a 2 min. mellanrum. Fönsterrutor skall-
rade.

Karbenning. Døvt dån som övergick i en skakning.

Högfors. Dån märktes.

Snyten. Dån som av en nedrasande stenmassa.

Ängelsberg. Ett åsklikt dån.

Virso. Åsklikt dån. På ett ställe skakades fönstren.
 I Brinken i Gunnilbo sn hördes ett dån.
 Uttersberg. På ett ställe märktes skalvet.
 Krampen. Enstaka personer iakttogo ett dån.
 Västanfors. Dån märktes.
 Viksberg. Några personer märkte ett dån.
 Västerbyhytta. Enstaka personer märkte ett dån.
 I Mattsbo i Norrbärke sn hördes tre dova dån av någon sekunds var-

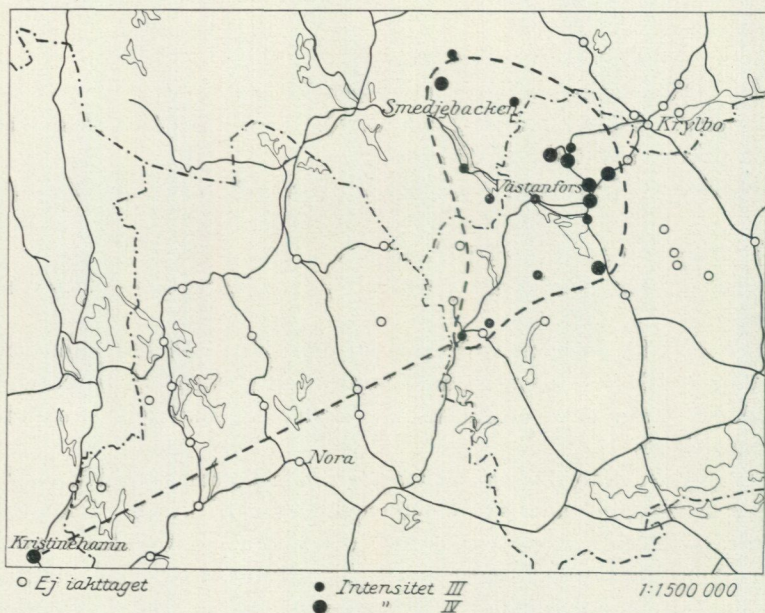

Fig. 7. Jordskalvet i norra Västmanland och södra Dalarna den 27 april 1928.

aktighet och med några sekunders mellanrum. Fönstren skakade som vid en stark åskskräll.

I Ingvaldsbo i Norrbärke samt i Zakristorp i Söderbärke sn märktes skalvet.

Slutligen föreligger från Kristinehamn ett meddelande av Holger Persson, Solbacken, att han och hans hustru den 27 ungefär kl. 23.35 väckts av att huset skakade och fönsterrutor skallrade samt ett svagt mullrande dån under några sekunder.

Platserna för uppgifter att skalvet ej iakttagits framgå av kartan, fig. 7.

Skalvområdet utgör omkring 18 kvmil. Inom trakten Klackberg—Snyten har intensiteten uppnått styrkegraden IV, men för övrigt knappast överstigit grad III.

Som en särskild utlöpare får uppfattas det samtidigt förmärkta skalvet i Kristinehamn på omkring 10 mils avstånd från gränsen av det allmänt skakade området och utan någon mellanliggande positiv observation.

Norra Västergötland den 27 juli 1928.

Den 27 juli kl. 15.55 inträffade ett jordskalv i norra Västergötland. Till ett 40-tal platser utsändes förfrågningar, varigenom följande upplysningar erhöles.

Å Lugnås jvstn iaktogs ett snart övergående dån och svagare stötar som av ett tungt fordon på hård mark. Dörrarna skakade.

Svaneberg. Dån hördes.

Torsö. I Hesslestad förnams ett dån. Lättrörliga föremål skakade och »golvet vågades». På Fågelö märkte skördefolk, att marken skakade.

Ekbyvall. Svaga knakningar i väggarna.

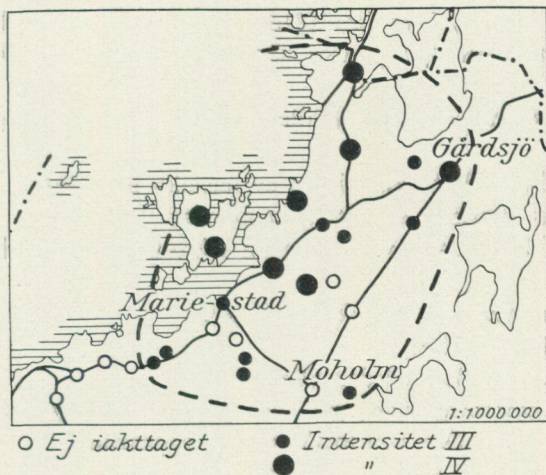

Fig. 8. Jordskalvet i norra Västergötland den 27 juli 1928.

Hasslerör. Dån iaktogs och en stöt, följd av en skakning, så att lättrörliga föremål skramlade och knakningar hördes i väggarna.

Tängeberg. Kortvarigt dån. Lättrörliga föremål skakade.

Lyrestad. En svag stöt och ett dån.

Böckersboda. Skalvet märktes.

Älgårås. Ett dovt dån.

Gårdsjö. Åsklikt dån. Dörrarna skakade.

Midskog. Ett starkt dån. Fönstren skallrade.

Gullspång. Ett ihållande dån. Meddelaren kände som om golvet under bordet höjde sig och sedan åter sänkte sig till sitt förra läge. Vid varvet, där byggande av pråmar försiggick, var stöten så kraftig att arbetare som voro sysselsatta under en pråm skyndade undan.

I tidningsnotiser föreligg dessutom följande iakttagelser:

Sjötorp. Fönsterrutor skallrade.

I Mariestad och Leksberg förnams på enstaka platser ett dovt dån och en svag skakning.

I Utby märktes skalvet.

I Fägre sn iaktogs skalvet i Vassbacken och i Hova sn å Valaholm.

Möjligen har det också förmärkts i Halna och i Årnäs. Från Kinne-Malma, Forshem, Österäng, Äskekärr, Ullervad, Moholm, Töreboda och Fredsberg hava meddelanden inkommit, att skalvet ej iakttagits.

Området omfattar sålunda trakten Gullspång—Gårdsjö—Moholm—Lugnäs, cirka 18 kvmil. Intensiteten har flerstädes nått styrkegraden IV.

År 1929.¹

Norrbotten och norra Västerbotten den 13 april 1929.

Den 13 april kl. 9.05 f. m. inträffade ett jordskalv i Norrbotten och norra Västerbotten. Till 150 platser sändes förfrågningar, varvid följande svar inkommo.

I Sandträsk märktes ett sakta tilltagande dån och en obetydlig darrning av marken.

Holmfors. Ett åsklikt dån hördes av enstaka personer.

Avafors. Dån märktes så gott som allmänt.

Lappträsk. En i vila varande person iakttog en tydlig dallring av sängen.

Vitå. Dån märktes av enstaka personer.

I Kalix iaktogs skalvet.

Degerbäcken. Ett dån hördes allmänt.

Unbyn. Ett kortvarigt dån; glas och porslin dallrade och rubbades.

Norra Sunderbyn. Dån och knakningar i väggarna.

Ängesbyn. Dån och skakning av golv och fönster.

Norra Smedsbyn. Dån hördes; glas och porslin skramlade.

Sundom. Dån hördes; golven kändes liksom gunga och fönster skakade.

Persön. Endast ett dån som av en bil hördes.

Brändön. Dån; fönster skakade.

Rutvik. Dån hördes och lättrorliga föremål skakades.

Gammelstad. Ett kraftigt dån; knakningar hördes i väggarna.

Notviken. Ett tilltagande dån; lättrorliga föremål skakades.

Svartösten. Dån hördes och lättrorliga föremål skakades.

¹ Natten mellan den 22 och 23 januari 1929 förmärktes på flera ställen omkring Döderhults kyrka väster om Oskarshamn egendomliga åskliknande eller brusande dån jämte klirningar i glasrutor; i ett par fall uppgives också, att svaga skakningar iakttagits. Ifrågavarande natt inträffade emellertid å Elektricitetsverket i Oskarshamn ett par strömavbrott å verkets högspänningsledning, och enligt meddelande från föreståndaren för elektricitetsverket har sannolikt den på natten fallande tönsnön nedtyngt ledningarna och vid snöns nedrasande trådarna slagit ihop och orsakat kortslutning med ljusfenomen.

Från mer än ett 30-tal platser inom trakten Ålem—Hultsfred—Solstad hava meddelanden ingått, att något skalv ej iakttagits. Endast från trakten av Figeholm och Kristdala meddelas, att på några ställen ett dovt dån iakttagits.

Möjligheten att ett skalv förekommit är ej utesluten, men iakttagelsematerialet tillåter ej ett bestämt avgörande.

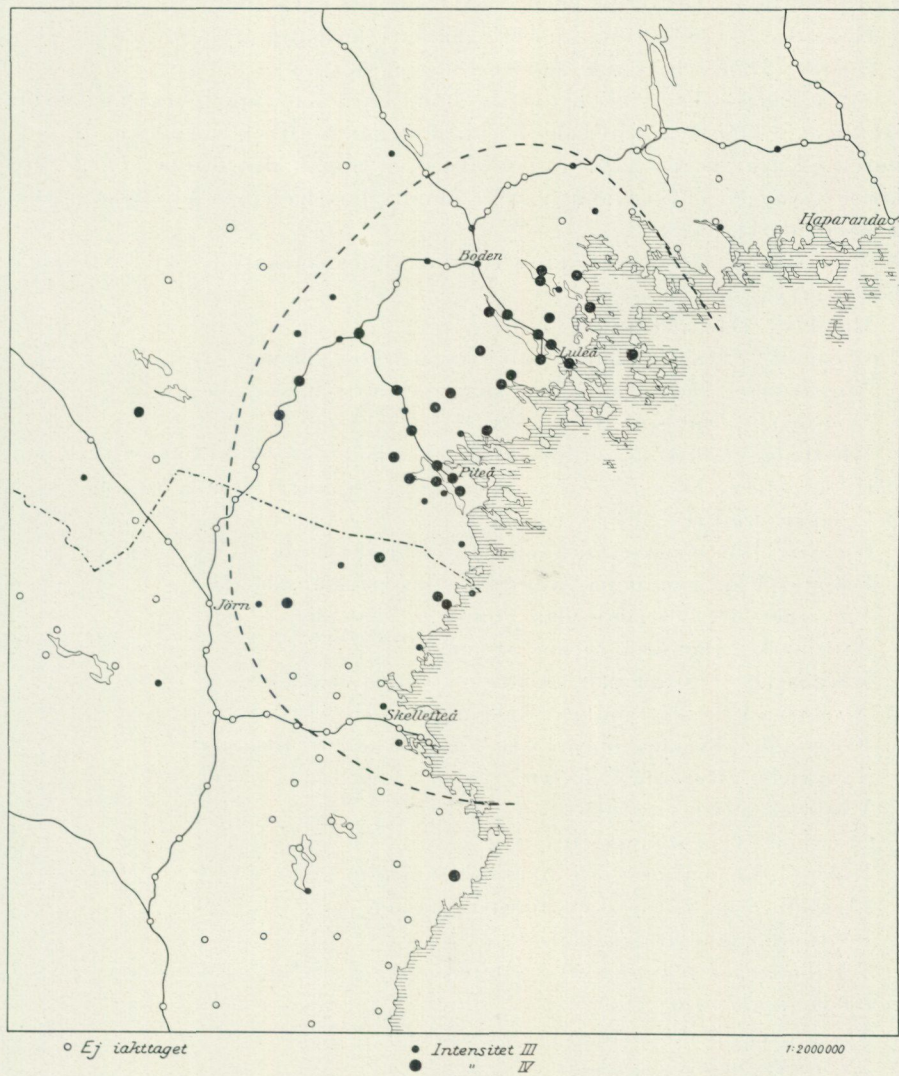

Fig. 9. Jordskalvet i Norrbotten och norra Västerbotten den 13 april 1929.

Hindersön. Dån iakttaget allmänt; knakningar hördes i väggarna och fönstren skakade.

Gäddvik. Ett åsklikt dån. Lättrörliga föremål skakades.

Antnäs. Åskliknande dån. Stolen, i vilken meddelaren satt, vickade till 3 à 4 gånger.

Ersnäs. Åskliknande dån; fönster och dörrar skallrade nästan allmänt.

Ale. Dån och skakningar.

Sjulsmark. Dån hördes och fönster m. m. skakade.

Altersbruk. Dån och tvenne omedelbart efter varandra följande stötar. Håkansö. Tvenne stötar med $\frac{1}{2}$ minuts mellanrum.

Rosvik. Dån och tvenne stötar; fönstren skallrade.

Piteå. Dån och tvenne sviter av stötar med omkring 5 sek. mellanrum iakttagos. Fönstren skallrade och knakningar hördes i väggarna. I skolhuset i Piteå rusade barnen i ett klassrum upp under utropet: »En buss körde i väggen.» I en annan sal i samma hus hade varken läraren eller klassen märkt något.

Munksund. Dån övergående i en stöt. Fönster skakade och knakningar hördes i väggarna.

Hortlax. Dån märktes.

Blåsmark. Svag skakning och dån märktes allmänt.

Ängesviken. Dån och tvenne stötar. Fönstren skakade.

Svensbyn. Dån som av en lastbil.

I Bodsjöns folkskola hördes ett starkt buller, som om eld utbrutit på vinden, och ett av barnen ropade: »det brinner», varefter alla rusade ut, en del genom fönstren.

Öjebyn. Dån märktes och lösa föremål skallrade.

Lillpite. Dån som av järnvägståg; fönsterrutor skakade.

Pålberget. Åskliknande dån; fönstren skakade.

Arnemark. Dån och tvenne stötar.

Vargbacken. Svagt dån. Lättare föremål skakade.

Älvsbyn. Ett svagt buller; kakelugnsluckor klirrade.

Korsträsk. Tvenne omedelbart följande stötar förnummos.

Tväråselet. Susning i luften.

Visträsk. Dån märktes.

Storsund. Dån som av ett tåg.

Koler. Dån märktes och fönstren skakade.

Pjesker. Dån hördes och fönster skakade.

I Grundträsk iakttagos skalvet.

I Dalliden iakttagos skalvet. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, april 1929.)

Stavaträsk. Sakta dån; fönster skakade.

Fallfors. Skalvet iakttagos.

Ålundsby. Tilltagande dån och skakning av fönster.

Brännfors. Dån hördes och spiselringar dallrade.

Rönnskär. Dån märktes och en darning av marken.

Renholmen. Svagt dån och skakning.

Furuön. Dån och tvenne stötar med en minuts mellanrum.

Skellefteå. I Boviken iakttagos ganska allmänt ett dovt dån.

Bjursele. Dån märktes av enstaka personer.

Innervik. Dån hördes. Ett spjäll skramlade.

Hökmarksby. Skalvet torde hava märkts av ett par personer.

Bygdsiljum. På enstaka ställen iakttagos skalvet. Fönstren skakade.

Lövånger. Dovt dån och skakning av fönsterrutor m. m.

De platser, varifrån meddelande ingått, att skalvet ej iakttagits, hava utmärkts på kartan, fig. 9.

Skalvet har sålunda omfattat södra Norrbotten och norra Västerbotten, inåt landet till trakten av Jörn—Visträsk—Avafors, omkring 140 kvmil. Men begränsningen är oskarp, i det att det utanför gränsen för det allmänt skakade området givit sig tillkänna på enstaka platser.

I Pitetrakten och på några andra ställen har man observerat tvenne omedelbart på varandra följande stötar, men för övrigt har endast en stöt observerats. Allmänt uppges att skalvet inlets med ett dån. Intensiteten har inom de centralare delarna nått styrkegraden IV.

Vibyggerå i Ångermanland, sommaren 1929.

Kyrkoherden Nils Sundelin i Vibyggerå meddelar i samband med uppgifter om jordskalvet den 10 mars 1930, att han sommaren 1929 väcktes av en liknande stöt, ej fullt så stark. Den observerades dock endast av ett fåtal personer i närheten.¹

Sydvästra Småland—Halland—Skåne den 26 oktober 1929.

Den 26 oktober 1929 kl. 14.47 inträffade ett jordskalv i västra Småland och angränsande landskap. Genom utsända förfrågningar till över 300 platser erhöles följande meddelanden.

S m å l a n d.

I Skillingaryd märktes ett dån som av en tungt lastad vagn.

Klevshult. Åsklikt dån.

Våthultströms meteorologiska station²: Fönsterrutor och glas i skåpen skramlade.

Gislaved. Dån som av en bil. Porslin och andra föremål skakade märkbart.

Hillerstorp. En stöt; fönster och dörrar skälvde.

Stockaryd. Dån som av tåg eller bil.

Hällabäck. Dån, som märkbart skakade stationshuset.

¹ Med anledning av meddelande från professor C. F. Kolderup om det stora norska jordskalvet den 11 juni 1929 utsändes till 66 möjligast jämnt fördelade platser inom Jämtland och nordvästra Lappland förfrågningar, huruvida nämnda skalv blivit iakttaget. Från 55 av dem inkommo svar, samtliga med uppgift att något skalv ej iakttagits. Bland dessa platser befinna sig Abisko, Torneträsk, Kiruna, Saltoluokta, Kvikkjokk, Jäckvik, Arjeplog, Tärna, Joeström, Borgafjäll, Hotagen, Skaltugan och Storlien.

Endast i Karesuando socken samt inom fjällområdet nordväst om Kvikkjokk och Stora Sjöfallet kan således det ifrågasvarande skalvet hava nått in på svenskt område. Gränsen för detsamma har också av C. F. Kolderup endast på ett par kortare sträckningar dragits inom Sverige. (Jordskjelv i Norge 1926—1929. Bergens Museums Årsbok 1930.)

Som en *möjlighet* må emellertid framhållas, att iakttagelsen från Vibyggerå i Ångermanland sommaren 1929 kunde avse en långväga utlöpare av det norska skalvet, utan att mellanliggande trakter blivit berörda.

² Uppgifterna från de meteorologiska stationerna äro hämtade ur Statens met.-hydr.anst. Månadsöversikt över väderlek och vattentillgång. Okt. 1929.

Kulltorp. Dån som av en bil; fönster och lampkupor skakade.

Smålands Burseryd. En kraftig skakning, som när ett tungt tåg passerar; fönster och dörrar skakades.

Reftele. Fönstren skakade.

Bredaryd. Dån som av en bil.

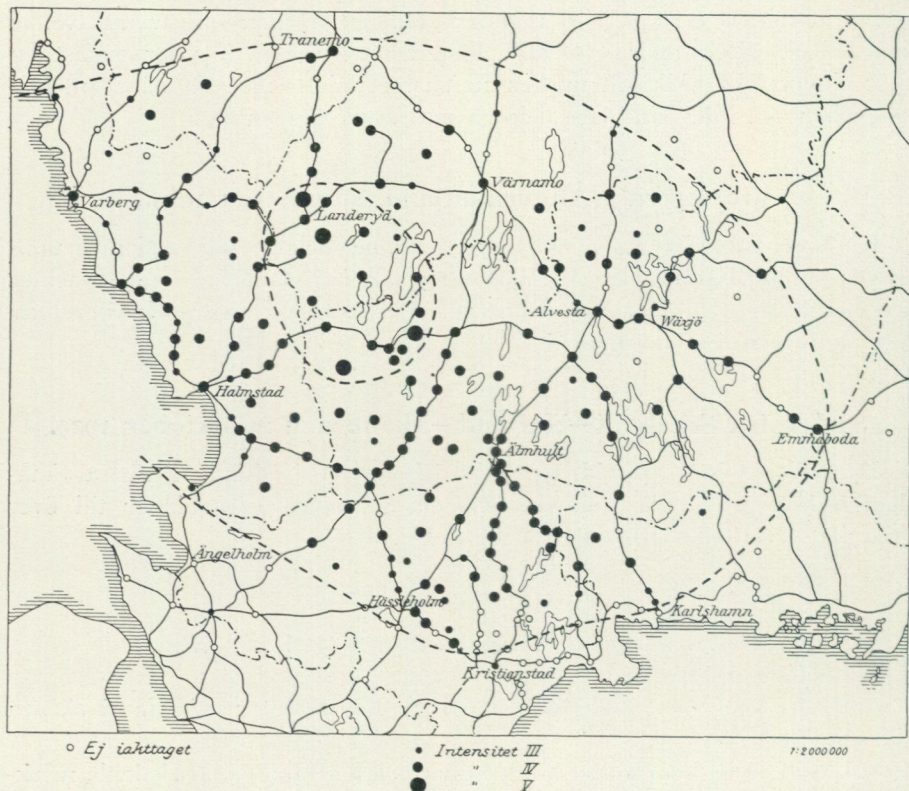

Fig. 10. Jordskalvet i sydvästra Småland—Halland—Skåne den 26 oktober 1929.

Värnamo. Lättrörliga föremål skakades.

Lamhult. Dån följt av en skakning av huset.

Asa. Dån; fönstren darrade.

Broaryd. Stationsinspektör C. W. Sjöstrand meddelar: Det första intrycket var, att något tyngre vägfordon kom körande. Dånnet tilltog emellertid mycket hastigt och blev så starkt, att man snart förstod, att det måste vara något annat. Fönsterrutorna började skallra och stolar och bord darrade. Ett par tavlor på södra väggen, som hängde i krokar, stödda på spikar och lutande framåt, hoppade av spikarna och blevo hängande rätt ned. I köket föllo en del kastrullock ned från den hylla, å vilken de stodo uppställda, och mot stöd uppställda spiselringar föllo ned. En lantbrevbärrare uppgav, att stängsel och ledningsstolpar syntes vaja. Vid dånnet kasta-

de meddelaren automatiskt blicken på klockan för att förvissa sig om att det ej var tågtid. Klockan visade 14.45.

Skeppshult. Dån och en svag darning. Lättrörliga föremål skakades. Västboås. Dån och en skakning.

Gällaryd. Dån och en skakning. Fönsterrutor, glas och porslin skramlade.

Åseda. Ett småningom annalkande dån.

Landeryd. Ett dån som av en bil. På platser som ej lågo på fast berg utan på lösa jordlager, uppgivas fönsterrutor hava dallrat och löst hängande föremål kommit i sakta svängning.

Åboda. Dån som av en bil.

Långaryd. Ett dån hördes några sekunder, omväxlande starkt och svagare; fönstren skakade och golvet under fötterna kändes skaka. I ett rum vaggade en vävstol fram och åter.

Jälluntofta. En lindrig stöt och ett dån.

Sporda. Dån.

Bergslund. Mullrande dån; fönstren klirrade.

Hyltebruk. Dån; lättrörliga föremål skakades.

Slätthög. Folkskolläraren A. W. Fröberg meddelar: Skalvet började med ett dån, som påminde om en häftig skorstenseld. När dånet nått sin kulmen, avlöstes det av en skakning. Detta upprepades en gång med 5 à 6 sekunders mellanrum. Själva skakningen pågick varje gång 3—4 sekunder. Fönstren skakades, en dörr öppnades och taklampan svängde. — I en gård i Klasentorp, som är byggd på berget, märktes skalvet tydligt, fönsterrutor klirrade o. s. v. under det att i en 200 m därifrån på lösa jordlager belägen gård intet anmärkningsvärt iaktogs.

Ormesberga. Dån hördes; lättare föremål skakades och på en del platser nedfölla föremål.

Brittatorp. Ett ganska starkt dån, som av ett åkdon; fönstren skakade.

Smålands Rydaholm. Dån som av ett åkdon; dörrar, möbler och glas skakades.

Mistelås. Dån som av en bil; lättrörliga föremål skakades. I en stuga, som ligger nästan direkt på berggrund, ramlade småflaskor på spiselhyllan omkull.

Moheda. Dån som av en bil och tvenne omedelbart på varandra följande stötar. Lättrörliga föremål skakade, knakningar hördes i väggarna och tavlor rubbades.

Lenhovda. Det kändes, som om grunden till huset sviktade; dörrarna till ett blankettskåp, som stod öppet, skakade, och reglarna skallrade i sina fästen.

Urnaryd. Började som ett starkt åskväder; fönstren klirrade och soffan, på vilken meddelaren satt, kändes skaka. I Rangelsbo observerades att skogen rörde sig.

Tannåker. Dån som av en motor; huset skakade så att fönsterrutorna skallrade.

- Norrgårda. Tilltagande dån och en skakning av hela huset.
Femsjö. Dån och knakningar i väggarna.
Dungens meteorologiska station. Fönsterrutor dallrade.
Hjortsberga. Dån som av en bil.
Alvesta. Dån och en dallring, så att möbler och fönsterrutor skallrade.
Lugnet. Dån som när åskan går hårt.
Räppe. Dån och en skakning, så att knakningar hördes i väggarna och lätttrörliga föremål skakades.
Växjö. Skalvet iaktogs. (Tidningsnotis.)
Gämla. Stöten var så stark, att hos en handlande en del varor på hyl-lorna föllo i golvet. (Tidningsnotis.)
Bökö. Dån och en skakning så att lätttrörliga föremål flyttades och murbruksstycken nedfölla. En person märkte, att en intill belägen mosse gick i vågor.
Bolmen. Skalvet märktes ganska starkt.
Angelstad. Dån följt av tvenne stötar med ett par sekunders mellanrum. Huset skakade som om en tung lastbil kört emot en av knutarna. Brak hördes i väggarna och fotografiramar och böcker föllo ned. I ett fall lossnade murbruksstycken.
Ljungby. Husen skakade, lätttrörliga föremål slamrade och sot nedföll i kakelugnar och spisar. (Tidningsnotis.) I Högared rämnade en större, nära färdigbyggd lada av cementtegel. (Tidningsnotis.)
Målaskog. Dån som av åska; tre darrningar med några ögonblicks mellanrum. Knakningar hördes i väggar. Det uppgives också, att fönster skallrat och dörrar gått upp.
Åryd. Dån som en hård åskknall; fönstren skallrade något.
Byholma. Dån och darrning i huset, som om ett tåg passerade förbi.
Piksborg. Skakning så att knakningar hördes i väggarna.
Skärehults meteorologiska station. Dån hördes, och husen skakade.
Kånna. Dån och en skakning så att lätttrörliga föremål skakades.
Vislanda. Dån som av en tung vagn och en skakning, så att fönstren skallrade.
Hofmanstorp. Dån och en kraftig skakning, så att kakelugnsluckor skramlade och armatur dallrade.
Vrå. Dån som av en motor och skakningar; knakningar hördes i golv och väggar och en telefonapparat nedföll från bordet.
Vrå meteorologiska station. Som kraftigt åskslag med brak och avlägset bullrande efteråt. Dörrar och fönster skallrade, och hela huset sattes i dallring, så att kastruller på spisen och porslin i skåp skallrade. Krukväxter i fönstren viftade hit och dit och på en plats föll en krukväxt ned från ett bord. Skyfallsliknande regn föll under tiden.
Annestad. Ett dån, som hastigt närmade sig, och en skakning, så att knakningar hördes i väggarna.
Boarp. Dån och en ganska hård skakning, så att lätttrörliga föremål kommo i rörelse.

Prästnäs. Dån och några sekunder därefter en skakning, så att fönstren skallrade.

Grimslöv. Rektor J. E. Strandmark meddelar, att skalvet förnams som en eller kanske rättare två serier av stötar av växlande styrka. Mitt i skalvet kom en liten lugn period om några få sekunder. Början var kraftigare än slutet. Varade $\frac{1}{4}$ minut. Dörrar och fönster slamrade, slagfjädern i en väggklocka klingade o. s. v.

Ingelstad. Skakning av lättrorliga föremål.

Nöttja. Starkt dån som av åkdon. Knakningar hördes i golvet och lättrorliga föremål skakades.

Eneryda. Åsklikt dån och en skakning i hela huset, så att glas och annat klingade.

Hamneda. Som ett avlägset sprängskott i väster, därefter ett dån och samtidigt skakade marken. Två stötar med några sekunders mellanrum, den första kraftigast. Å ett bord stående tallrikar hoppade synbart och knakningar hördes i väggarna.

Torne. Dån och en skakning.

Hornsborg. Ett skarpt dallrande; fönster och golv skakade.

Pjätteryd. Ett dån som av en motor; huset skakade och lättrorliga föremål rörde sig.

Lönashult. Häftiga skakningar i följd och ett dovt åsklikt dån. Fönster och dörrar skakades.

Jät. Ett dovt mullrande. Lättrörliga föremål skakades, knakningar hördes i väggarna och träden vajade.

Moshult. Dån och en skakning av fönstren.

Emmaboda. Dån. Ett mot väggen upprest paket rasade ner.

Hinneryd. Åsklikt dån; knakningar hördes i väggarna och fönster och husgerådssaker skallrade.

Långhults meteorologiska station. Flaskor i husen föllo omkull.

Virestad. Ett dån; fönster och möbler skakades.

Traryd. Ett dovt muller; darrning i dörrar och möbler.

Göteryd. Starkt dån; fönster skakades. Tidigare på dagen förnams kl. 10.15 en stöt, så att fönstren rämnade, och en andra svagare strax före kl. 12.

Möckeln. Dån och en skakning av lättrorliga föremål.

Ulvö. Ett dovt dån som tilltog i styrka. Några stötar märktes ej men ganska kraftiga skakningar, så att fönster och stolar skakades.

Strömsnäs bruk. Dån och ett 10-tal tätt följande stötar under cirka 20 sekunder. Fönster och möbler skakades något.

Delary. 15—20 stötar under loppet av omkring 20 sekunder, åtföljda av dån. Meddelaren kände stolen, på vilken han satt, skaka. Fönstren klirrade, dörrarna knakade och husgerådssaker skramlade.

Länshults meteorologiska station. Ett dovt dån, åtföljt av skakningar, varvid fönsterrutor skramlade och på väggarna hängande föremål sattes i svängning.

- Älmhult. Dån och en skakning av fönster och dörrar.
 Fälhult. En stöt och en skakning av lättrorliga föremål.
 Axhult. Dån och en skakning av möbler.
 Loshult. Dån och en stöt; fönster och dörrar skakades, och på en del platser hördes knakningar i golvet.
 Majenfors. Dån som av motorfordon; lättrorliga föremål skakades och knakningar hördes i golven.
 Råstorp. Dån och en skakning av lättrorliga föremål.
 Timsfors. Ett sus från väster och ett dån; husen skakade märkbart och golven gungade.
 Markaryd. Starkt dån följt av en utdragen skakning. Husen skakade och fönstren klirrade. På tre ställen nedföll taylor och på ett ställe en klocka. Flerstädes hördes knakningar i golv och väggar.
 Ryd. Dån som av en motor och en obetydlig skakning så att fönsterrutor klirrade.

Blekinge.

- Öljehult. Dån; lättrorliga föremål skakades.
 Kyrkhult. Tvenne stötar i följd och ett starkt sus; fönstren skakade.
 Olofström. Ett dån; fönsterrutor klirrade, och lättare föremål skakade.
 Åkeholm. Dån som av en bil; fönster och dörrar skakade.
 Gungvala. Ett dån som av storm och någon skakning.
 Asarum. Husen skakade. (Tidningsnotis.)

Skåne.

- Hultaberg. Dån; fönstren darrade, och en vas föll ned.
 Hökön. Ett dån och en skakning; fönstren klirrade kraftigt.
 Båstad. Åsklikt dån; en del föremål i rummen skakade.
 Visseltofta. Ett dovt dån och skakningar i oavbruten följd; lättrorliga föremål skakades.
 Yxenhult. Buller som av en bil; ingen stöt men marken gungade.
 Kräbbeboda. Dån som av åkdon; fönster och bord skakade.
 Duvhult. En stöt med efterföljande dovt dån; lättrorliga föremål skakades något.
 Osby. Fönstren skakade.
 Lönsboda. Dån och en skakning; fönster skakades.
 Boalt. Ett svagt dån; föremål å meddelarens skrivbord skakades.
 Gylsboda. Dån som av skorstenseld; fönsterrutor skramlade.
 Esseboda. Lätta skakningar och svagt dån; expeditionsbordet skakade något.
 Verum. Åsklikt dån och skakning; fönsterrutor klirrade; på ett ställe svängde dörrar fram och tillbaka, på ett annat ställe föll en del porslin på en hylla ned och gick sönder.
 Åsljunga. Dån och skakning, så att bord och stolar rördes.

Vittsjö. Kraftigt dån och en lätt skakning; fönster och glaskärl klirrade. På några ställen lossnade murbruk vid kakelugnar och spisar.

Östaröd. Dån och skakning; fönster och dörrar skakades.

Nyteboda. Dån som av en bil och skakning så att glas och porslin dallrade.

Glimåkra. Dån och en skakning, som om en större bil kört förbi.

Glimminge. Dovt dån och en obetydlig skakning.

Bjärnum. Dån och skakning som av förbipasserande tungt tåg.

Farstorp. Dån och en skakning så att lättrorliga föremål flyttades.

Röke. Dån och en skakning av lättrorliga föremål.

Sibbhult. Dån hördes.

Broby. En darrning av huset och klirrande ljud i fönsterrutorna. (Tidningsnotis.)

Mala. Svagt buller.

Ballingslöv. Dån och en skakning så att stolar och andra föremål flyttades.

Vankiva. Dån och någon liten skakning av lättare föremål.

Immeln. Dån som av en bil och tätt följande skakningar, så att fönsterrutorna i hela huset dallrade.

Kaffatorp. Dån som av ett större fordon.

Ranseröd. Dovt dån; huset skakades och verket i en väggklocka klirrade.

Östafors. Dån och skakning av lättrorliga föremål.

Gumlösa. Svagt dån och knakning i väggarna.

Hjärsås. Dån; lättrorliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna.

Villands Vånga. Dovt dån.

Åstorp. En person, som befann sig i andra våningen i ett trähus och satt i en stol och läste, märkte att stolen började vaggas och att föremål i rummet rörde sig. En annan meddelare i nedre våningen av ett stenhus gjorde liknande iakttagelser; en öppen dörr slog här igen med en smäll.

Hässleholm. På flera platser märktes ett dån och en skakning av lättrorliga föremål.

Attarp. Dån som av en bil eller åska; fönstren klirrade starkt.

Ignaberga. Dån som av en bil; fönstren skakade.

Vinslövs sn, Araslöv. Dån och en svag skakning.

Strö. Skalvet märktes obetydligt.

Göinge Fridhem. Dån och en skakning av fönster och andra föremål.

Kristianstad. En lätt skakning iaktogs. (Tidningsnotis.)

H a l l a n d.

Åsa station. Ett svagt dån märktes.

Stannared. Ett svagt dån.

Fridhemsberg. Dån som av ett tåg; huset liksom skakades och fönstren klirrade.

- Obbhult. Dån som av ett tåg och en skakning.
- Varberg. Dovt dån och en skakning; fönsterrutor skallrade och blomkrukor skakade.
- Skinnarlyngen. Ett kraftigt dån; lampkupor skakades.
- Ätran. Ett brusande dån och en skakning. I andra våningen av ett trähus dallrade fönsterrutor och lättare möbler skakades.
- Fegen. Dån och skakning som då ett tåg går förbi.
- Gällared. Skakning märktes.
- Köinge. Dovt dån och en skakning.
- Tvååker. Dån och ett flertal små stötar, som då ett tåg ankommer.
- Drängsered. Dovt dån.
- Kinnared. Ett dovt dån och en kraftig stöt; knakning hördes i väggarna.
- Ramsereds meteorologiska station. Dån hördes.
- Vessigebro. Dån och en skakning.
- Torup. Ett hastigt tilltagande dån och en mängd kortvariga stötar; fönsterrutor, glas och porslin klirrade.
- Vinberg. Svagt mullrande, omedelbart följt av en skakning av huset. På platser som ligga i närheten av Ätran sprungit dörrar upp, och på en byggnad skildes verandan från huvudbyggnaden.
- Årstad. Dån och flera omedelbart på varandra följande kraftiga stötar; knakningar hördes i golven.
- Falkenberg. Skalvet iaktogs av en del personer. Dån hördes och lösa föremål skälvde. (Tidningsnotis.)
- Skreanäs. Ett dovt dån och ett fåtal mindre stötar i jämn följd. Fönster skakades och knakningar hördes i väggarna. Några personer påstå, att ett litet skalv förmärktes samma dag omkring kl. 21.30.
- Heberg. Starkt dån; fönstren skakades något.
- Slöinge. I ett stenhus märktes en svagare stöt, efterföljd av dån. I trähusen förmärktes, att smärre lösa föremål kommo i skakning.
- Getinge. Dån märktes.
- Johansfors. Dån som av ett tåg; lättroliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna.
- Skavböke. Ett tilltagande dån och skakningar; fönsterrutor dallrade.
- Brännarp. Dån hördes och huset skakade.
- Kvibille. Starkt dån. Knakningar hördes och tallrikar och fat klirrade.
- Sennan. Dån märktes och knakningar i väggarna.
- Ryaberg. Dån som av en tungt lastad vagn så att husen kommo i skakning.
- Harplinge. Dån som av ett förbigående tåg. Huset (av sten) tycktes gunga och det knakade i dörrfoder och dörrar.
- Simlångsdalen. Dån och en skakning, så att lättare föremål flyttades.
- Gullbrandstorp. Dån som av en bil.
- Marbäck. Dån som av en vägvält och flera stötar i följd. Fönster klirrade, lättroliga föremål skakades och telefonstolpar syntes vaja.

Skedalagård. Dån märktes allmänt.

Halmstad. Ett 50-tal korta häftiga stötar under loppet av $\frac{1}{2}$ minut. Lättrörliga föremål skakade och knakningar hördes i golvet.

Tönnersjö. Ett starkt dån; lättrörliga föremål skakades och möbler gungade.

Eldsberga. Dån som av en bil och en ringa skakning.

Mestocka. Starkt dån och en skakning i golv och möbler.

Genevad. Dån och en skakning av fönster och lampkupor.

Veinge. Dovt dån; huset skakade och fönster och väggllockor klirrade.

Skogaby. Dån märktes och en darrning i fönsterrutor och telegrafapparat.

Laholm. Dån som av en motor.

Knäred. Ett häftigt dån och en mängd stötar i hastig följd under $\frac{1}{2}$ minut. En järnkamin skramlade och knakningar hördes i huset. Det uppges att i affärerna varor föllo ner från hyllorna.

Österängs meteorologiska station. Dån och en skakning i huset.

V ä s t e r g ö t l a n d.

Tranemo. Dån som av tåg; huset skakades kraftigt så att fönstren något dallrade.

Uddebo meteorologiska station. Dörrar skallrade och det bullrade, som när en lastbil färdas förbi.

Öxabäck. I en handelsbod skramlade i taket hängande föremål samtidigt som ett dån hördes.

Horred. Dovt dån och en skakning märktes av enstaka personer.

Kungsäter. Dån och utdragen skakning; fönstren dallrade starkt.

Ekefors. Dån och skakning. Fönstren skallrade.

Älvsered. Dån och en skakning.

Platser, från vilka meddelats, att skalvet ej observerats, framgå av kartan, fig. 10.

Skalvet har sålunda sträckt sig över sydvästra Småland, sydligaste Västergötland, Halland, norra Skåne samt östra Blekinge, tillsammans omkring 250 kv.mil.

Starkast har ett område i västra Småland drabbats, vars ungefärliga omfattning kan anges med Landeryd (Broaryd)—Vrå—Angelstad. Härifrån har inberättats att föremål nedfallit, träd vajat och marken syns gå i vågor, verkningar, som motsvara en styrkegrad av V. Till detta område bör skalvets ursprung vara lokaliserat.

I övrigt har styrkegraden på de flesta ställen nått till IV eller något däröver.

I allmänhet har skalvet givit sig tillkänna som en av dån åtföljd skakning. Från ett flertal platser, som gruppera sig utanför det centrala området (omkring Alvesta, Strömsnäs bruk och Falkenberg) har dock inrapporterats, att två eller flera, ända upp till ett 50-tal kortvariga stötar förmärkts, vilka kommit i hastig följd efter varandra.

De tillförlitligaste uppgifterna om tidpunkt variera mellan 14.45 och 14.50. En mera exakt tidsbestämning har emellertid kunnat erhållas, då skalvet registrerats av observatorierna i Lund och Köpenhamn. Enligt godhetsfullt meddelande från Geodätisk Institut i Köpenhamn, dit seismogrammen från Lund för bearbetning översänts, registrerades både i Lund och Köpenhamn ett svagt närskalv några få sekunder före kl. 14.47.

Skalvet synes hava varit av kortvarig natur. De flesta uppgifter om själva skakningens varaktighet ange densamma till endast några sekunder.

Av de till ett antal av 140 från olika platser föreliggande uppskattningarna av dånets varaktighet angiva mer än $\frac{2}{3}$ tiden till högst 30 sekunder.

Från Göteryd har rapporterats, att stöt förnams kl. 10.15 så starkt att fönster rämnade, och en andra stöt svagare strax före kl. 12. Vidare har uppgivits från Skreanäs, att ett litet skalv förmärktes samma dag kl. 21.30. F. ö. hava inga för- eller efterskalv omtalats.

Västra Småland har haft att uppvisa flera skalv under senaste halvseket, men dessa hava varit av betydligt mindre utbredning än det nu inträffade. Och av alla hittills kända skalv, vilkas ursprungsort kan lokaliserats till ungefär samma trakter, har intet haft den stora omfattning som det nu inträffade. Det är med andra ord det största utslag av seismisk verksamhet i västra Småland, som hittills blivit registrerat.

Valdemarsvik—Gamleby den 1 december 1929.

Den 1 december kl. 20.10 inträffade ett jordskalv i trakten Valdemarsvik—Gamleby. Genom ett 40-tal förfrågningar inhämtades följande.

I S:t Anna förnams ett åsklikt dån.

Andö. En svag knall följd av ett dån.

Yxnerum. I Slättmo skola märktes ett dån, först som vanlig åska sedan mer skrällande och därefter svagare.

Gusum. Dån hördes.

Birkekärr. Dån märktes och på en del ställen en lindrig skakning av fönsterrutor.

Gryt. Åsklikt dån och på ett ställe skakning av fönsterrutor.

Valdemarsvik. Dån iaktogs.

Västertryserum. Ett kortvarigt och på sina ställen kraftigt dån.

Solvesta. En våldsamt stöt så att fönsterrutorna dallrade. På en del platser hördes knakningar i väggarna.

Stora Ved. Ett dån hördes och inomhus kändes, som om det gått vågor under golvet.

Nelhammar. I Melby hördes allmänt ett åsklikt dån.

Storsjö. Dån märktes allmänt och lättrorliga föremål skakades.

Skedshult. Dån som av åkdon.

Intensiteten har på de kraftigast drabbade platserna nått styrkegraden IV.

Uppgifterna om tidpunkten äro mycket varierande. Sålunda uppgivas 7.30, 8.00, 8.10, 8.15, 8.20 och 8.30. Pålitligast synas de observationer vara, som uppge 8.10.

År 1930.

Värmland den 10 januari 1930.

Den 10 januari kl. 13.05 inträffade ett jordskalv i mellersta Värmland. Till ett 90-tal platser utskickades förfrågningar, varigenom följande upplysningar inkommo.

I Vitsand märktes ett dån som av en bil och lättrorliga föremål skakade.

Gravol. Dån och en obetydlig skakning.

Östmark. Dån och skakning.

Vägsjöfors. Dån och obetydlig skakning.

Fensbol. Allmänt förnams ett åsklikt dån; fönsterrutor skallrade.

Lekvattnet. I Framnäs iaktogs en dov knall, följd av dån samt en lindrig skakning.

Mårbacken. Dån och en lätt skakning.

Oleby. Ett kraftigt dån märktes allmänt; lättrorliga föremål skakades.

Västanberg. På Råda gård märktes ett dån och skakning av lättrorliga föremål.

Sågen. Dån och knakning i golven.

Bogen. Dån och en lindrig skakning.

Bodabruk. Dovt dån och skakning av lättrorligare föremål.

Helgebodafors. En stöt, följd av en lätt skakning.

Brandsbol. I Bråne märktes ett dån och en stöt så att huset skakade.

Råda. En stöt och ett svagt dån. Det kändes som en gungning i marken.

Uddeholm. Dån som av en bil; knakningar i väggarna.

Hagfors. Dån som av häftigt oväder; lättrorliga föremål skakades.

Stöpafors. En stöt följd av ett dån; fönsterrutor och glas klirrade.

Allstakan. Flera korta stötar med ett par sekunders mellanrum och åsklikt dån; knakningar hördes i väggarna och lättare föremål flyttades.

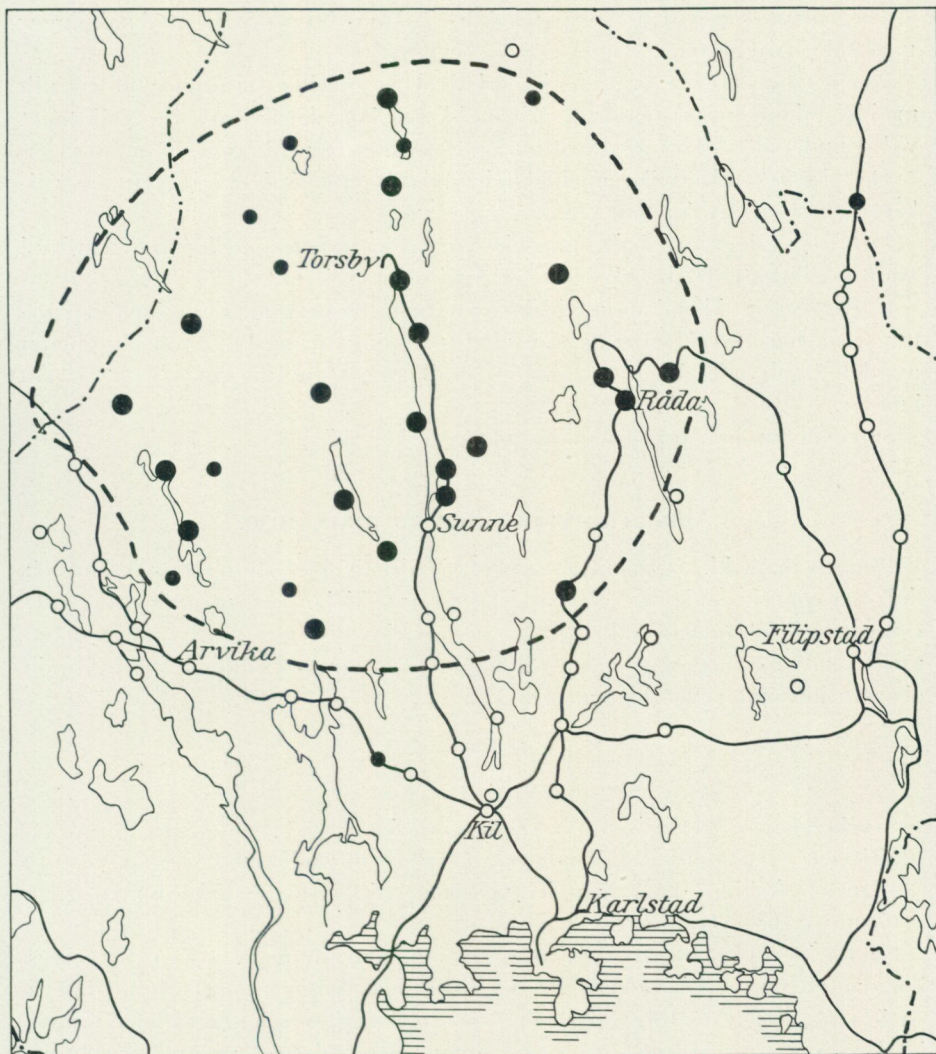
Fredros. Ett hastigt övergående dån iaktogs. En skogvaktare, som vid tillfället vistades i skogen och satt sig på marken med ryggen mot ett träd, kände, hur detta skakades.

Krokbacken. Ett dovt, åsklikt buller; fönsterrutor skallrade och lampkorpor och andra lättrorliga föremål skakade.

Ingmår. En stöt, följd av en skakning och dån.

Edsbjörke. Ett dån och en skakning, så att fönsterrutorna skallrade.

Bäckalund. Ett dån som av åska; lättrorliga föremål skakades.

○ *Ej iakttaget*

● *Intensitet III*
● " *IV*

1:1000000

Fig. 12. Jordskalvet i Värmland den 10 januari 1930.

Gunnarskog. Dån hördes ganska allmänt; på en del ställen skakade fönsterrutor kraftigt.

Värmlands Sälboda. I Gravås märktes ett dån som av en bil och en svag skakning.

Mangskog. Dån hördes.

Mangen. Åsklikt dån; möbler skakades.

Rottnesund. Dån hördes och lättrorliga föremål skakades.

Ransäter. Åsklikt dån och knakningar i väggarna.

Högboda. Enstaka personar märkte ett dån och en stöt så att knakningar uppstodo i väggarna.

Även inom norskt område har skalvet förmärkts. Enligt godhetsfullt meddelande från professor C. F. Kolderup har detsamma blivit iakttaget vid Lunderseter, Granli, Austmarka, Eidskog och Magnor.

De platser, från vilka meddelanden ingått, att skalvet ej givit sig tillkänna, framgå av kartan, fig. 12.

Det av skalvet drabbade området omfattar således mellersta Värmland jämte sydligaste Hedmark i Norge, omkring 55 kvmil.

Endast från Allstakan meddelas, att man observerat flera hastiga stötar; f. ö. har endast en enda stöt eller skakning förmärkts. Varaktigheten av det åtföljande dånnet uppskattas i allmänhet till mellan 5 och 30 sekunder.

Intensiteten har mångenstädes nått styrkegraden IV.

Västernorrland den 10 mars 1930.

Den 10 mars kl. 23.36 inträffade ett jordskalv i Västernorrlands län och delar av angränsande län. Efter de första meddelandena utsändes till post- och järnvägsstationer omkring 150 frågecirkulär, av vilka 65 återkommo med positiva och 53 med negativa uppgifter. Ur det sålunda föreliggande observationsmaterialet kan anföras.

Västernorrlands län.

Myckelgensjö. Dån som av avlägsen åska.

Seltjärn. Dån eller brakande som i ett brinnande hus.

Flärke. Åsklikt dån. En del personer iakttog även skakningar.

Grundtjärn. Dån hördes.

Sörflärke. Började med ett avlägset dån, som tilltog i styrka och tycktes komma närmare; övergick i en vågformig skakning, som kulminerade i en kraftig stöt, efterföljd av dån. Dörrar skakades och starka knakningar i tak och väggar hördes. Ett par timmar efter skalvet nedföll en tyngre tavla. Vid samma tid (d. v. s. 2-tiden) iakttogs i en granngård ännu ett dån.

Näsåker. Mullrande dån, åtföljt av skakningar så att fönsterrutor i övre våningen skallrade.

Gottne. Dån och någon skakning iakttogs.

Anundsjö. En sättning i huset märktes.

Aspeå. Ett dån och 2 å 3 stötar i följd. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna.

Skorped. Dån och en stöt. Lättrörliga föremål skakades.

Moliden. Dån som av ett tåg.

Husum. Ett dån och en stöt; knakningar hördes i väggarna.

Resele kyrkby. Dån som av en bil.

Själevad. En plötslig stöt. Burkar och andra föremål på hyllor skakade och knakningar hördes i väggarna.

Skagsudde. En stöt följt av åskliknande dån; möbler och fönsterrutor formligen skullrade.

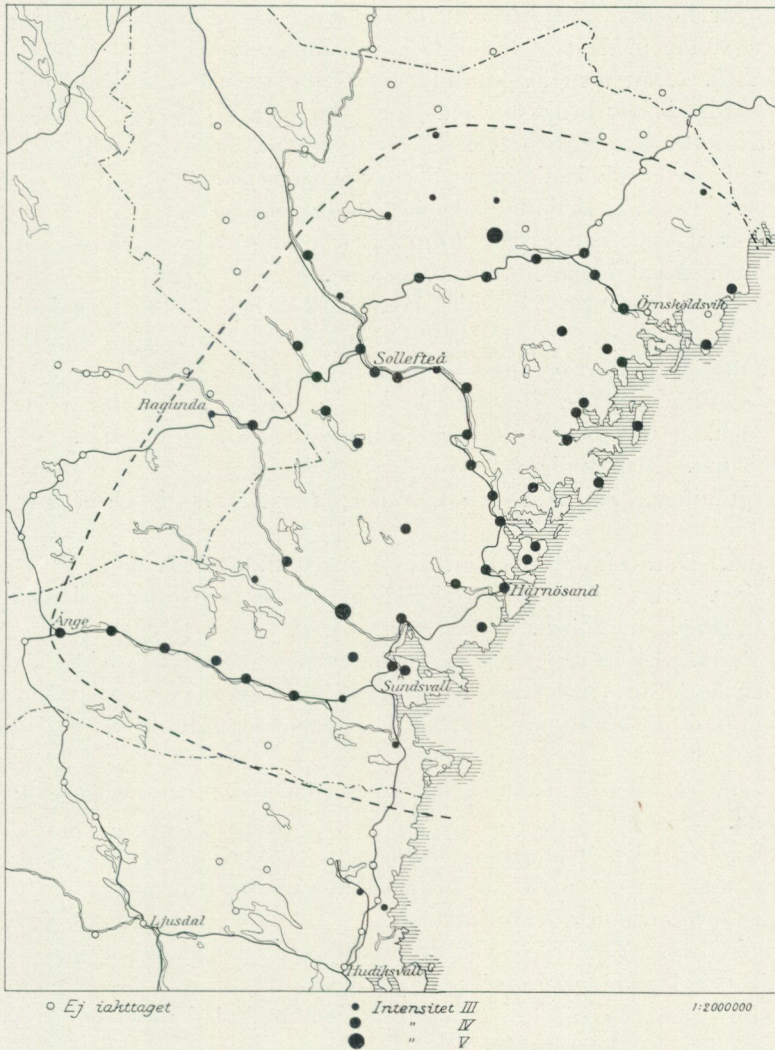

Fig. 13. Jordskalvet i Västernorrlands län den 10 mars 1930.

Rådom. Dån och flera sammanhängande stötar. Föremål skakade och knakningar hördes i väggarna.

Österås. Åskliknande dån följt av en stöt; fönster skakade och knakningar hördes i väggarna.

Drömmе. Åskliknande dån. Lättrörliga föremål skakades.

Bjästa. Åsklikt dån och tvenne tätt följande stötar. Fönstren skallrade.

Köpmanholmen. Dån och en stöt; fönstren klirrade och väggar knakade.

Helgum. En stöt följd av skakningar; lättrolliga föremål skakade och knakningar hördes i väggarna. På platser belägna på berg märktes två kraftiga stötar med åtföljande starka skakningar.

Sollefteå. Dån som av en bil; dörrar och fönster skakade och i en källare nedfölla murbruksstycken.

Multrä. Starkt dån och tvenne omedelbart på varandra följande stötar. Möbler skakade och knakningar hördes i väggarna.

Lökom. En svag skakning som av ett passerande tåg.

Undrom. Åskliknande dån, följt av en starkare stöt, som skakade hela byggnaden. Knakningar hördes i väggarna.

Viksmon. Starkt åskliknande dån. Lättrolliga föremål skakades.

Docksta. Ett rätt kraftigt dån, påminnande om smattrande åska, men långsamnare och dovarer; fönstren skakade.

Vibyggerå Prästgård. En eller möjligen två stötar, följda av ett långdraget dån. Huset och särskilt en balkongdörr skakade häftigt.

Ulvöhamn. Mullrande dån; fönstren skakade.

Östergraninge. En stöt och ett dån; fönster, bord och sängar skallrade.

Nyland. Dån och därunder en stöt; fönstren klirrade något.

Salsåker. Svagt dån och en skakning, fönster och dörrar skakades. I en affär ringde telefonen.

Kramfors. En stöt och ett avtagande dån. Sovande väcktes. Några personer, som sutto och spelade bridge, hörde en skarp skräll och kände en häftig stöt, så att stolarna på det bonade golvet flyttade sig. (Tidningsnotis.)

Törrom. En hård knall, så att huset skakade. Knakningar hördes i väggarna.

Högbondens fyr. Tilltagande dovt dån och en kraftig skakning. Det verkade, som om det massiva fyrtornet mycket kraftigt skakade. Möbler skakades och sovande väcktes allmänt.

Sprängviken. Tilltagande dån, en stöt, varefter dånnet avtog; fönster skakade och knakningar hördes i väggarna.

Viksjo. Dån och en stöt. Lättrolliga föremål skakades och flyttades i enstaka fall. Knakningar hördes i väggarna. Hängande lampor svängde något.

Veda. Ett dån som om en bil kommit körande och törnat mot väggen. Sovande väcktes allmänt.

Hultom. Ett avlägset dån som efter några sekunder åtföljdes av en stöt, varvid huset skakade. Lättare föremål flyttades och knakningar hördes i väggarna.

Hemsö, Prästgården. Ett dån, som tilltog i styrka, tills en stöt kom,

varpå det långsamt avtog. Lättrörliga föremål skakades. I Häggsjö föll en tavla ner.

Liden. Dån; fönster klirrade och möbler skakade.

Älandsbro. Dån som från en större lastbil och en kraftig skakning. Sovande väcktes allmänt.

Anundgård. Åsklikt dån; sovande väcktes.

Stigsjö. Dån och en stöt; fönster och dörrar skakade och lättare föremål rördes.

Härnösand. En kraftig stöt, åtföljd av dån; fönstren skakade. I ett bankhus väcktes man av knallen och trodde att kassavalvet sprängdes. (Tidningsnotis.)

Härnösands radiostation. Tilltagande dån med en kraftig stöt, varefter dån saktat avtog. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna.

Enligt en tidningsnotis var skallet så starkt att tjänstgörande radiotelegrafisten kastades ett par cm upp från sin stol. Det hela verkade som om åskan slagit ner i stationen.

Indal. Ett skarpt surr, som av en motor, sedan två stötar, den senare kraftigast. Det kändes som om marken höjts och studsat ner. Fönsterrutor skallrade och knakningar hördes i väggarna. I Bjällsta by nedföll murbruksstycken.

Hässjö sn. Två stötar och ett dån. Huset kom i skakning och spjället till eldstaden sprang upp.

Häggdånger. En stöt och ett dån. Lättrörliga föremål skakades.

Söråker. Dån som av en bil, därpå starkare dån följt av en stöt, varpå dån avtog. Fönsterrutor klirrade.

Ånge. En dov detonation med stöt. Knakningar hördes i väggarna och lättrörliga föremål rubbades.

Erikslund. Tvenne stötar och ett dån. Det kändes som om golvet skulle sjunka.

Fränsta. Dån och en skakning. Lättrörliga föremål skakades.

Viskan. En stöt följt av skakning. Lättare föremål skakades.

Stöde. En långsam höjning av marken och en våldsam smäll i husknuten, varpå i amplar hängande krukväxter började gunga i riktning NV till V—SO till O. Tak- och väggpapp sprack vid en del fästen.

Nedansjö. Ett kraftigt sus, följt av ett dån, och en stöt, så att möbler rötde sig något.

Töva. Ett med susning begynnande dån.

Kofland. Ett dån som av åkdon och en stöt, så att fönster och möbler skakades.

Skönvik. Dån som av eldsvåda. Dörrar och kakelugnsluckor skakade kraftigt.

Alnö. Ett bullrande dån och en stöt. Lättare föremål såsom blad på krukväxter kommo i rörelse.

Haga vid Sundsvall. En plötslig kort stöt kändes och ett dovt buller hördes. Meddelaren, som låg till sängs, kände sig kastad uppåt; en garderobsdörr slogs upp och återgick i ursprungsläget med kraft.

Njurunda. Då och tvenne stötar.

Jämtlands län.

Ragunda. Stationshuset skakade som då ett snabbgående tåg passerar, och fönsterrutorna skallrade.

Bispgården. Då som av järnvägståg och en skakning, som tilltog i styrka, så avtog och därefter åter tilltog, varefter den hastigt upphörde. Fönster och möbler skakades, glas klingade och en vägg knakade.

Gävleborgs län.

Harmånger. Då och en svag skakning.

Kopparbergs län.

Falun. Å Barnbördshuset märkte en person en svag darrning eller skakning i huset, som efter ett kort uppehåll upprepades.

De platser, varifrån meddelats att skalvet ej iakttagits, framgå av kartan, fig. 13.

Det av skalvet drabbade området omfattar således större delen av Väster-norrlands län, östligaste delen av Jämtlands län samt en liten del av Gävleborgs län, sammanlagt omkring 200 kvmil. Som en särskild utlöpare från det allmänt skakade området får betraktas den skakning, som samtidigt iaktogs vid Falun.

Intensiteten har i allmänhet nått styrkegraden IV; på flera ställen ha dock iakttagits verkningar, som motsvara en ännu högre styrkegrad, närmade sig V. Så är fallet i kusttrakterna norr om Härnösand, men även så långt inåt landet som i Sörflärke norrut och i Indal söderut har styrkan nått IV—V.

Av de till ett 50-tal uppgående tidsobservationerna förlägga 20 skalvet till 23.30, 16 angiva tider mellan 23.34 och 23.36 och 10 tider mellan 23.40 och 23.45. Tillförlitligast synas de uppgifter vara, som förlägga detsamma till omkring 23.35 och sannolikt har skalvet inträffat någon minut efter 23.35.

I fråga om skalvets förlopp uppgives i allmänhet, att detsamma inletts med ett då, som tilltagit i styrka och kulminerat i en knall, åtföljd av skakningar. Några meddelare beskriva dånet vid dess början som en susning. Från ett fåtal platser uppgivas att tvenne stötar förnummits omedelbart efter varandra. I enstaka fall har slutligen endast en skakning, men ej något då, iakttagits.

Själva stöten uppgives allmänt hava varat endast några sekunder. Det åtföljande dånet har däremot hörts under längre tid. En tredjedel av meddelarna hava uppskattat det till högst 15 sekunder, under det att de övriga angiva en längre tid intill 3—4 minuter.

Sydvästra Värmland—Dalsland den 23 september 1930.

Den 23 sept. kl. 16.12 inträffade ett jordskalv i sydvästra Värmland och norra Dalsland, varom följande observationer föreligga.

I Skönerud märktes ett dån och en stöt. Lättrörliga föremål skakades och t. o. m. flyttades.

Boviken. Ett dån hördes och fönster skakade.

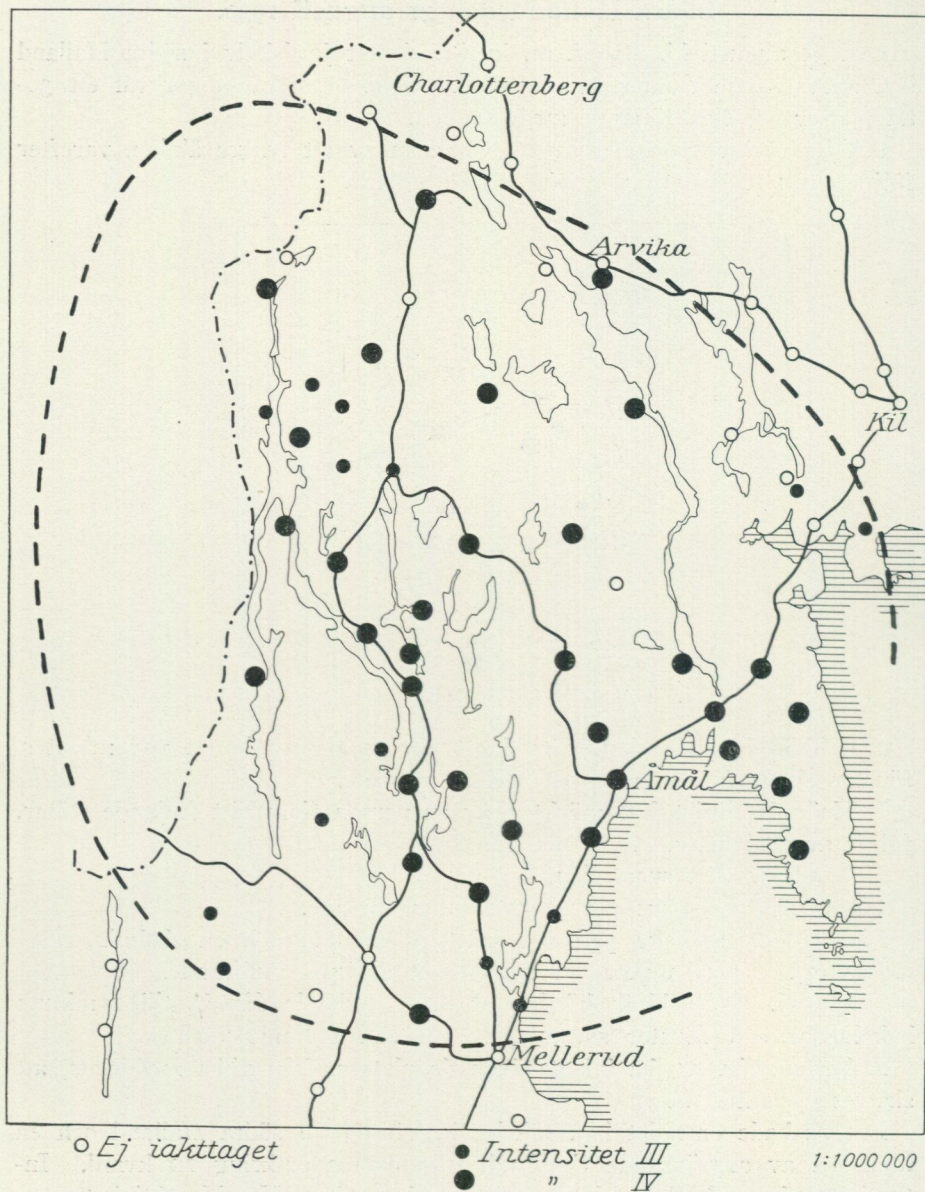

Fig. 15. Jordskalvet i sydvästra Värmland—Dalsland den 23 september 1930.

I Arvika märktes skalvet; vid Prostgatan i Strand skallrade fönsterrutorna och ett då hördes som om ett tungt föremål fallit omkull i källaren. (Arvika Nyheter $25/9$ 30.)

Karlanda. Ett då hördes, som blev allt hårdare, liknande ett åkslag, varefter kändes tre eller fyra efter varandra följande skakningar. Varaktheten uppskattades till två minuter. Personer som befunno sig i en dalgång, där marken består av lera, kände det svårt att stå stilla.

Bergerud. Ett då som varade några sekunder iakttoogs allmänt.

Lenungshammar. Då som av en bil och en stöt, så att lättrorliga föremål skakades.

Sölje. Ett då, först tilltagande sedan avtagande; strax efter dånets början iakttoogs en skakning av marken i riktning V—Ö. Varade 15—20 sekunder. Fönster och taklampor skakades.

I Värmskog iakttoogs skalvet. (Tidningsnotis.)

Sundsby. Ett svagt då.

Holmedal. Ett avlägset då, som närmade sig och följdes av en stöt, märktes allmänt.

Upsalstjärn. Då som av en bil. Lättrörligare föremål skakades. I en handelsbod nära Stora Le skakade disken, och föremål i taket och på väggarna rörde sig hörbart. Marken består här av lera.

Fölsbyn. Åskliknande då under en minut.

Årjäng. Då hördes $1/2$ minut.

Lennartsfors. I Källsbyn märktes ett då och en stöt, så att fönstren skakade.

Lönnskog. Ett rätt kraftigt då och 3 à 4 stötar. Fönsterrutor klirrade.

Östra Malsjö. Då hördes.

Segerstad. Endast ett kraftigt då.

Sillerud. Då och en eller flera stötar. På en del ställen skakades lättare rörliga föremål.

Blomskog. Då märktes och fönsterrutor dallrade.

Dalbacka. Då som av åska; fönster skakades.

Gustavsfors. Då och en stöt, som om ett tungt föremål fallit mot väggen. Golvet föreföll svikta, fönster klirrade och knakningar hördes i väggarna.

Vårvik. Då och en stöt. Knakningar hördes i väggarna.

Svanskog. Då hördes och fönster och möbler skakade.

Kila. I Norra Ed märktes en av då åtföljd stöt så häftig, att de innevarande trodde, att en bil kört mot väggen. Huset kändes gunga upp och ned. Fönster och lösa föremål skallrade.

Vämlandsbro. Åskliknande då och en stöt; fönster dallrade och skakningar märktes i golvet.

Strand. Då hördes; lättrorliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Även uppger, att murbruksstycken nedfallit från byggnader.

Kråkviken. Då och en skakning; fönster dallrade.

Säffle. Tvenne av då åtföljda stötar med omkring 10 sekunders mellanrum och cirka 4 sekunders varaktighet. Fönster klirrade. Enligt uppgift inträffade i en fastighet skada å muren.

Ny. Började med då och kulminerade i en stöt, följd av ett avtagande då. Knakningar hördes i väggar. På Kristineberg nedföll ett väggur och i Hällbostad kom en ute stående vagn i rörelse.

Movik. Meddelaren, som satt med ett handarbete, hörde fönstret skallra och samtidigt iaktogs, att golvet lyftes under fötterna. På vinden nedföll några lådor, som stodo på varandra. Varade några sekunder. Personer, som voro ute hörde ett då; en del tyckte, att jorden gick i vågor, och flera iaktogo att träd vajade.

Ärtemark. På ett ställe hördes ett då och fönster skallrade.

Bengtfors. En stöt och ett då som av en bil. Fönster skakade. Varade några sekunder.

Laxarby. Då märktes och huset skakade.

Åmål. Då, som tilltog i styrka och plötsligt övergick i bullrande, nästan tvärt avbrutna skakningar. Folk i butiker trädde ut på gatan. Fartyg i hamnen liksom lyftes upp något, men vågsvall förmärktes ej.

Nolby. Ett då följt av en kraftig stöt. Fönsterrutor skallrade. I Arvsbyn hoppade spiskroken på spiselstängen. En person som gick på landsvägen öster om Öken, just där enligt berggrundskartan till geol. kartbladet Säffle en förkastningslinje går fram, kände det som om vägen gick i vågor under honom.

Botilsäter. Då som en åskknall och en stöt. Hus darrade, fönsterrutor skakade och väggur ändrade läge.

Håbol. Då iaktogs, och knakningar hördes i väggarna.

Fröskog. Då och en stöt. Huset skakade lindrigt.

Tösse. En stöt och ett obetydligt då. I en magasinsbyggnad förmärktes knakningar i väggarna. Ett väggur slog några slag.

Millesvik. Ett kraftigt då och en stöt eller möjligen tvenne tätt på varandra. Lättrörliga föremål skakade och knakningar hördes i väggarna.

Dingelvik. Då som av en tungt lastad vagn och en kortvarig stöt märktes allmänt.

Tisselskog. Då och skakning av fönster.

Mon. Då som av en bil hördes.

Töftedal. Enstaka personer iaktogo en obetydlig stöt.

Ånimskog. Ett kraftigt då märktes allmänt.

Fjälla. Enstaka personer iaktogo ett då.

Upperud. Ett avlägset då. Fönster skallrade.

Dalskog. Ett då hördes. I norra delen av Dalskogs socken märktes en skälvning. Det uppgives, att på enstaka ställen fönsterrutor sprungo sönder.

Köpmannebro. Ett svagt då.

Enligt godhetsfullt meddelande från professor C. F. Kolderup har skälvet även förmärkts inom Norge i ett stråk från Idefjorden i söder till Setskog i norr och mot väster till Eidsberg.

De platser, varifrån meddelats, att skalvet ej observerats, äro utmärkta på kartan, fig. 15.

Skalvet har således förnummits över hela norra Dalsland, sydvästra Värmland samt några mil in i Norge, tillsammans omkring 110 kvmil. De kraftigaste verkningarna iakttogos i trakten omkring Åmål—Säffle, där styrkegraden flerstädes kan uppskattas till IV—V. I denna trakt är följaktligen skalvets ursprungsplats att söka.

Endast från några få platser meddelas, att skalvet börjat med en stöt eller en knall, som åtföljts av dån. På de flesta ställen, där det givit sig mera tydligt tillkänna, uppgives det hava inletts med ett tilltagande, häftigt dån, som kulminerat i en hård knall, varvid en eller på vissa platser flera tätt följande stötar känts. Ut mot de periferiskt belägna delarna av utbredningsområdet har man i allmänhet endast hört ett dån.

Varaktigheten av själva stöten eller stötarna angives till några få sekunder, under det att uppgifterna om dånets uthållighet variera från några sekunder till $\frac{1}{2}$ à en minut.

De till synes tillförlitligaste tidsobservationerna förlägga skalvet till tiden mellan 16.10 och 16.15. Sannolikast synes vara 16.12.

De meddelade iakttagelserna över olika verkningsgrad å platser på berg och å platser nere i dalar visa som vanligt föga samstämmighet. Ett tiotal meddelare uppgiva, att verkningarna voro kraftigare på berg, ett mindre antal att verkningarna voro kraftigast nere i dalar. Anföras må iakttagelsen från Nolby, där skalvet märktes särskilt kraftigt vid en här påvisad förkastningslinje.¹

Skåne—Danmark den 1 november 1930.

Den 1 november 1930 kl. 0.17 inträffade ett större jordskalv över de danska öarna och Skåne. Genom utsända förfrågningar till post- och järnvägsstationsföreståndare hava erhållits uppgifter om dess verkningar på ett 70-tal orter inom Sverige, varjämte från nära ett 50-tal platser inkommit meddelanden att det ej förmärktes.²

S k å n e.

Ängelholm. Meddelaren kände sängen skaka, som om någon rist i den.

Munkaljungby. Lättrörliga föremål, såsom glas klirrade och smällanden hördes i dörrar. Märktes rätt så allmänt. I många fall väcktes sovande.

¹ Enligt en tidningsnotis iakttogos i Stegeborg i Skällviks sn (östra Östergötland) den 2 oktober 1930 ett jordskalv. Av de med anledning av denna notis till ett 30-tal platser utsända förfrågningarna återkommo 23 med förmälan att intet skalv observerats. Endast från Stegeborg meddelades, att här flera personer den angivna dagen kl. 18.05 hört ett starkt ihållande dån under 16—17 sekunder, som förmodades härröra av ett jordskalv. Särskilt med hänsyn till att Östgötakusten den 1 december 1929 drabbades av ett mera omfattande skalv, av vilket efterskakningar kunde förväntas, är det mycket möjligt, att Stegeborgs fenomenet verkligen härrört från ett jordskalv. Men iakttagelserna synas dock ej medgiva, att detsamma inregistreras som ett säkert sådant.

² Enligt meddelande från professor Otto Rydbeck förmärktes i hans villa i Lund natten mellan den 8 och 9 oktober en skakning liknande den vid skalvet den 1 november, så stark, att meddelaren och hans båda söner väcktes därav. Några ytterligare uppgifter föreligga ej, men sannolikt får fenomenet tolkas som ett förskalv till skalvet den 1 november.

Össjögård. Enstaka personer iakttog ett dån som av avlägsen åska och en skakning, såsom om hela huset skakades.

Mjöhult. Enstaka personer märkte ett åsklikt dån och en kännbar skälving.

Östra Ljungby. Enstaka personer hörde ett dån som av en tungt lastad bil. En person iakttog ett par minuter senare ett svagare dån.

Ormastorp. En stöt med ett par sekunders ihållande skakning. Huset skakade och murarna darrade; en dåligt stängd dörr gick upp med en knäppning. Märktes endast av enstaka personer.

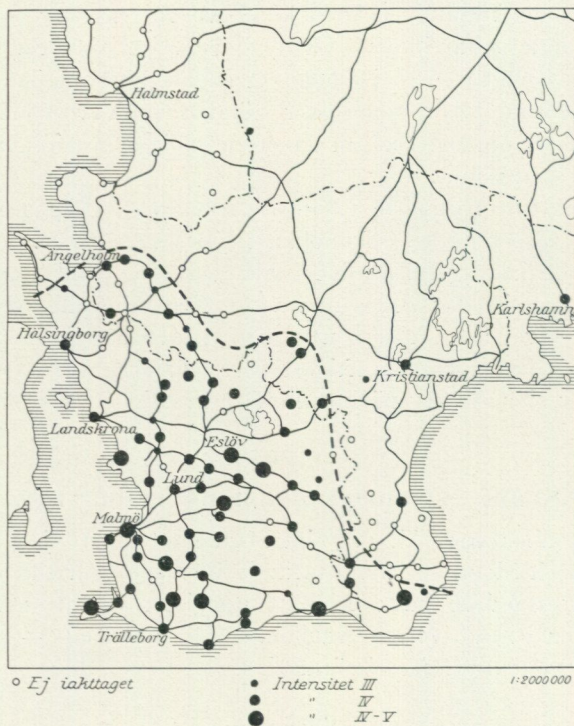

Fig. 16. Jordskalvet i Skåne (och Danmark) den 1 november 1930.

Klippan. Ett egendomligt dån, närmast likt en tungt lastad bil. Sängarna skakade och fönsterrutor skallrade. Ett par buskar utanför fönstren smällde mot rutorna.

Ljungbyhed. Skakning som av en tungt lastad bil i hastig fart.

Hälsingborg. Av ett 70-tal tillfrågade märkte endast två skalvet. Det förnams av dem som ett dån, mest likt dånets av en förbifarande lastbil. En av dem kände sängen ristas; den andre hörde en spegel stöta mot väggen och badrumsdörren gå upp. — Enligt en tidningsnotis rubbades i några hus möbler, och ljuskronor kommo i någon svängning.

Skärалid. I Tostarp märktes av enstaka personer ett dovt dån och en skakning av fönster.

Sösåala. Dåå och skakåing av fönster.

Böketofta. Skalvet märktes av enstaka personer.

Sonnarp. Skalvet märktes ganska allmänt. Dåå hördes som av ett avlägset sprängskott. Möbler skakade och dörrar ristes; tomma flaskor föllo ned från en hylla, en elektrisk kontakt lösrycktes och glasprismor klingade. På en gård ramlade en bräntorvstack, och på ett ställe märktes en spricka i ena gaveln å ett hus. Här iakttoå tvenne stötar, den första starkare än den andra.

I Kristianstad iakttoå skalvet på ett par ställen. Fönsterrutor skallrade som när en tung lastbil kör förbi. Även tavlor och möbler reagerade. (Kristianstadsbladet 1/11.)

Från Träne meddelas, att man förmärkt jordskalvet. (Kristianstadsbladet 1/11.)

Stockamöålan. Skalvet började med ett dåå, som efter hand stegrades. En kraftig skakåing av hela byggnaden, som är uppförd av tegel, kåndes, och fönstren dallrade. En klockpendel skrapade mot fodralet. »En förut befintlig spricka vidgades ytterligare (huset av råsten samt stänkrappat).» Av 35 tillsporda iakttoå skalvet av ett 10-tal.

Kåålstorp. Dovt buller och en lindrig skakåing. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, nov. 1930.)

Svalöv. Skakåing och samtidigt ett dovt buller. Mindre föremål flyttades.

Trolleholm. Dåå föååjt av tvenne kortvariga stötar med 7 å 8 sekunders mellanrum. Sovande väcktes allmänt.

Sjöholm. Skalvet så kraftigt, att fönsterrutor skallrade. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, nov. 1930.)

Söådra Rörum. Dåå som av en tung bil. Fönsterrutor klirrade och dörrar och golv knakade. Enstaka sovande väcktes. I Mannarp klirrade kåkelugnsringar, och tvenne flickor blevo kastade helt om i sina sångar.

Linderöd. Dåå som av en bil märktes av enstaka personer. Knakåingar hördes i golv och väggar. I ett par fall väcktes sovande.

Stehag. Enstaka personer iakttoå ett åskååkt dåå.

Landskrona. Dåå och en häftig skakåing. Glas och porslin skramlade. Enstaka sovande väcktes. Enligt en tidningsnotis ramlade tavlor ner från väggarna.

Teckomatorp. Susande dåå märktes allmänt. I Kåålls Nöååbelöv skakade lampkupor.

Hörby. Meddelaren väcktes av en hård stöt, som satte sängen i vaggande rörelse. Samtidigt märktes ett dåå. Tavlor slogo mot väggarna.

Södervidinge. Meddelaren väcktes vid ett dåå och samtidigt kåndes en gungåing.

Dösjöåbro. En stöt som om en lastbil kört mot huset. Dörrar skakades.

Kååvlinge. Ett svagt buller iakttoå av enstaka personer. Telefonen klingade. I Granåiden märktes en skakåing av huset.

Hurva. Ett starkt dåå och en skakåing märktes allmänt. Låååtröåliga

föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Sovande väcktes allmänt. Å Hejdaholms gård rusade folket ut.

Östra Sallerup. Enstaka personer märkte en stöt.

Barsebäcksby. Dån och en stöt. Huset skakade och det kändes som om väggarna skulle vältras. Möbler skakade och lampan i taket sattes i svängning. Sovande väcktes allmänt.

Örtofta. Tvenne kortvariga stötar med några sekunders mellanrum. Fönster, dörrar och möbler skakades. Sovande väcktes allmänt.

Flyinge. Dån och en stöt. Stationshuset formligen skakade. Sovande väcktes allmänt.

Askeröd. Starkt dån följt av en stöt. Rumsföremål rubbades, fönster-rutor skullrade. Rörliga föremål skakade kraftigt. Klockor stannade. Sovande väcktes ganska allmänt. I ett hus slogo öppna dörrar i lås.

Vallarum. Ett kortvarigt dån märktes av enstaka personer.

Hunneberga. En stöt och därefter ett dån. Knakningar hördes i väggar och i enstaka fall väcktes sovande.

Bjärsjölagård. En stöt och ett dån. Lättrörliga föremål skakades och sovande väcktes allmänt.

Önnerup. Stark skakning och åsklikt dån. Sovande väcktes rätt allmänt.

Lund. Dån som av en bil och en stöt. Smärre föremål skakades. I enstaka fall väcktes sovande. En annan meddelare väcktes av skalvet och gjorde en rond genom huset, varvid upptäcktes, att en papegoja, som om natten hade sin bur överhöljd, trillat av pinnen och gick omkring på bottnen av buren och gnällde.

Hardeberga. Dån och en stöt. Personer vaknade vid att dörrar och fönster skakade.

Vollsjö. Tvenne stötar med någon minuts mellanrum. Lättrörliga föremål skakade. I flera fall väcktes sovande.

Vitaby. En stöt följt av ett dovt mullrande. Fönster och dörrar skakade och knakningar hördes i väggarna. I enstaka fall väcktes sovande.

Torna-Hällestad. Skakning och åsklikt dån. Möbler flyttades, en klocka gled ut på spiseln, blomkrukor föllo ned, och dörrar skakade. En säng kändes gå i vågor och lampor kommo i svängning. Sovande väcktes allmänt.

Björnstorp. Mullrande dån och en kraftig stöt. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Sovande väcktes allmänt.

Sjöbo. Dån och en stöt. Lättrörliga föremål skakades och sovande väcktes.

Malmö. Ett skarpt dån som om en möbel fallit ned. Meddelarens första tanke var, att värmepannan exploderat. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Märktes allmänt.

Enligt en tidningsnotis »föreföll det plötsligt, som om hela Östergatan börjat röra på sig. Det började med ett dovt buller, som sedan stegrades i en serie stötar. Det gnisslade och bände i husets alla vrår och vinklar och samtliga lösa inventarier slamrade.»

Klågerup. Dån och en stöt iakttogs av enstaka personer. Lättare föremål skakades.

Genarp. En stöt och ett starkt dån. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Sovande väcktes allmänt.

Blentarp. Ett ihållande dån märktes av enstaka personer. Lättare föremål skakades.

Limhamn. En stöt och ett billiknande dån. Fönster skakade och enstaka sovande väcktes.

Hindby. Dån och en stöt som åstadkom en kraftig skakning. Föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. I enstaka fall väcktes sovande.

Bjärshög. Meddelaren vaknade vid att sängen kändes gunga och ett starkt dån hördes. En kamin skullrade.

Arrie. Ett dån och en stöt så att hela huset skakade. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Enstaka sovande väcktes.

Holmeja. Dån och 2 à 3 stötar. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Sovande väcktes allmänt.

Tomelilla. Meddelaren vaknade vid ett dovt buller och kände sängen skaka. Det hördes som om möblerna i våningen under skrapade mot golvet. Fönstren skullrade. Sovande väcktes i allmänhet.

Skabersjö. Dån och skakning som av ett stort åkdon. Lättare föremål rubbades; en dörr sprang upp. Tavlor i längdriktningen norr—söder hängde på morgonen på sned. Lampor råkade i svängning. Sovande väcktes allmänt.

Slimmingeby. Dån och en skakning. Fönster och möbler skakades.

Böringe. Dån och en stöt. Knakningar hördes i väggarna; sovande väcktes tämligen allmänt.

Svenstorp. Tvenne skakningar åtföljda av dån. Lättrörliga föremål skakades och knakningar hördes i väggarna. Enstaka sovande väcktes.

Skillinge. Några personer märkte skalvet.

Marsvinsholm. Personer väcktes av skalvet.

Borrby. Folk vaknade vid att dörrar, fönster och lösa föremål slamrade. Tvenne stötar med omkring 1½ minuts mellanrum kändes. Från en skorsten föllo lösa fogstycken ner på taket.

Anderslöv. Allmänt märktes ett starkt rullande dån och en skakning av husen. Lättrörliga föremål flyttades. Hängande lampor svängde. Sovande väcktes allmänt.

Ystad. Meddelaren vaknade vid att sängen gungade, som om någon sakta lyftat den ena sidan, och samtidigt hördes ett dån. Allmänt sägs, att tvenne dån (stötar) förmärks med några sekunders mellanrum. Glas och porslin skakades och på en del ställen ändrades läget av upphängda tavlor. Sovande väcktes allmänt.

Uppgiften att tvenne stötar iakttagits med några sekunders mellanrum återkommer i flera tidningsnotiser.

Vällinge. Skalvet var så kraftigt, att möblerna höllo på att rubbas. (Tidningsnotis.)

Fotevik. En svag stöt och ett svagt dån. Lättrörliga föremål skakades. Enstaka sovande väcktes.

Alstad. Åsklikt dån och en stöt. Lättare föremål skakade och knakningar hördes i golv och väggar. Tavlor o. d. rubbades, hängande lampor svängde. Sovande väcktes ganska allmänt.

Tofthög. Meddelaren, som låg till sängs fullt vaken, kände sängen skaka och vagga av och an under cirka $\frac{1}{2}$ minut. Samtidigt märktes ett dån. Möbler skakade och rubbades. Elektriska ledningarna skakade och fräste. Sovande väcktes ganska allmänt.

I Skivarp flyttades föremål, spisar skramlade och knakningar hördes i golv och väggar. (Tidningsnotis.)

Å Dybäcks gård gnisslade parkettstaven i golven, som om de gnidits mot varandra. Fasanerna i slottsparken uppgåvo ett plötsligt skrik som vid åskväder.

Skytts Tommarp. Dån, så att sovande allmänt väcktes.

Skanör. Tvenne stötar med $\frac{1}{2}$ sekunds mellanrum, den andra svagare. Dörrar gingo upp; i en lägenhet rubbades en byrå. Hängande lampor svängde. En väggklocka stannade. Enstaka sovande väcktes.

Trälleborg. Meddelaren väcktes av att huset (trähus) skakade och samtidigt förnams ett dån. Sovande väcktes allmänt.

En annan meddelare omtalar, att han en stund efter kl. 12 hörde en del knäppningar i väggar och möbler och klirrande av glas, varför han steg upp för att se vad som var å färde. Då han sedan åter lagt sig och höll på att somna, kom en häftig stöt, åtföljd av ett dovt buller. Han rusade upp ur sängen och rullade upp gardinen, då han trodde att en tung lastbil kört mot husfasaden. Klockan visade 12.18, men den gick någon minut före.

Östratorp. Dån och en kraftig stöt. Knakningar hördes i väggarna och sovande väcktes allmänt.

Blekinge.

I Asarum, 3 km N om Karlshamn iakttago ett par personer en tydlig skakning, så att bl. a. tavlor på väggarna rörde sig.

Småland.

I Långhult hördes ett dån som rusandet av en bilmotor, varande c:a 2 minuter. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, okt. 1930.)

De platser, från vilka meddelanden ingått, att skalvet ej iakttagits, framgå av kartan, fig. 16.

Utbredning. Skalvet har således givit sig tillkänna över hela sydvästra Skåne. Inom trakten till Landskrona—Höör—Tomelilla har det observerats på nära nog alla platser, från vilka uppgifter föreligga. Inom en yttre zon, nående till Ängelholm—Sösdala—Simrishamn, har det förmärkts blott på en del platser, under det att det på andra ej givit sig till känna. Ännu längre mot nordost har det iakttagits endast på en och

annan enstaka ort. De talrika negativa uppgifterna från södra Halland möjliggöra en ganska säker avgränsning mot norr; likaledes föreligger en uppgift, att skalvet ej förmärkts på Kristianstadsslätten med undantag av ett par platser inom Kristianstad. Mera avlägsna, isolerade utlöpare hava rapporterats från Långhult i södra Småland och Asarum i västra Blekinge. Gränsen för skalvet kan således dragas över Ängelholm—Sösdala—Sandhammaren.

Tiden. Skalvet registrerades av seismografen å Astronomiska observatoriet i Lund, den första fasan kl. 0^t 16^m 40^s och huvudstöten 0^t 16^m 57^s. Endast mera sällan bliva de svenska skalven tidfästade genom seismogram. För de allra flesta skalv nödgas man lita till de av allmänheten lämnade tidsuppgifterna. Det är därför av intresse att i detta fall, då en säker tidtagning finnes, göra en jämförelse med uppgifter från meddelarna. Här nedan äro dessa sammanförda:

2 uppgifter	0.10		
1 »	0.10—0.15		
16 »	0.15		
1 »	något efter	0.15	
4 »	0.15	—————	0.20
2 »	0.16		
2 »	0.16—0.17		
2 »	0.17		
1 »	0.17.45—0.18		
1 »	0.17—0.19		
6 »	0.18		
1 »	0.19		
8 »	0.20		
2 »	0.25		
1 »	0.30		

Med ledning av dessa uppgifter bör tiden för skalvet först och främst kunna fastställas till mellan 0.15 och 0.20. De 15 häremellan, tydligtvis på mera noggranna observationer grundade uppgifterna leda snarast till tiden 0.17—0.18, en tidfästning, som med mindre än en minut avviker från den seismografiskt registrerade.

Förlopp. Från de flesta observationsplatser uppgives, att skalvet inlemts med ett dån, som åtföljdes av en eller ett par stötar. Ett mindre antal meddelare uppgiva, att det börjat med en stöt, följd av dån och några beskriva det såsom en av dån beledsagad skakning eller gungning. Endast på tvenne av observationsorterna har det uppfattats som skakning utan dån. Den av skalvet frambragta rörelsen karakteriseras i allmänhet som en skakning, ett tiotal angiva den som en gungning eller vågformig rörelse.

På ett tiotal platser från Skanör och Ystad i söder till Sonnarps (norr om Eslöv) i norr har man förmärkt trenne stötar. Tiden, som förflutit däremellan, uppskattas till: 1/2 sek., några sek., 7 à 8 sek., 10—20 sek., 1 1/2 min., 2 min. samt enligt ett utförligt meddelande från Trälleborg 5—10 min. Sistnämnda observation synes giva vid handen, att inom det

centralare området en svagare stöt inträffat några minuter före det seismografiskt registrerade skalvet. De övriga uppgifterna om dubbla stötar torde, trots de divergerande tidsmått, avse de båda registrerade faserna.

Intensiteten. De starkaste verkningarna tillhöra sydvästra Skåne, trakten sydväst om en ungefärlig linje Landskrona—Höör—Tomelilla. Intensiteten har här i allmänhet nått styrkegraden IV och på flera platser IV—V. Så meddelas från ej mindre än ett 20-tal orter, att sovande allmänt väckts av skalvet.

Utanför detta område bliva verkningarna svagare, vilket framträder särskilt därigenom att skalvet iakttagits på vissa platser — flerstädes med en till IV uppgående intensitet — men på andra däremellan belägna ej alls givit sig till känna. Såsom förut nämnts, kan såsom skalvets makroseismiska gräns lämpligen angivas linjen Ängelholm—Sösdala—Sandhammaren.

Det förtjänar anföras, att de inberättade iakttagelserna i flertalet fall hänföra sig till andra våningen av husen. Av 48 meddelare, som närmare angivit platsen för observationerna, hava 32 befunnit sig i andra våningen, 13 i första och 3 i tredje, med tämligen jämn fördelning över området för vardera. En meddelare från Borrby anmärker, att de kraftigaste skakningarna förnummits av personer i andra och tredje våningarna. De iakttagelser, som ligga till grund för styrkegraden IV—V äro i 4 fall av 6 gjorda i andra och i 2 fall i första våningen.

Skalvets epicentrum har av statsgeodet I. Lehmann på grundvalen av registreringarna i Köpenhamn och Lund bestämts till $55^{\circ}.3$ N och $12^{\circ}.7$ Ö (i Öresund c:a 15 km SV om Falsterbo).¹

I fråga om skalvets utbredning och verkningar i Skåne är det av intresse, att något mera påtagligt samband med de geologiska förhållandena ej framträder. Med i stort likformiga verkningar har skalvet sträckt sig över det sydvästra kritoområdet, Romeleåsens urbergshorst, silurstråken och in över gnejsterrängen. Norrut inom keuper och rath-liasområdet bliva verkningarna svagare, men detta kan lika väl tillskrivas det ökade avståndet från centrum som de geologiska förhållandena. Mot öster skär skalvgränsen tvärs över silurstråket.

Ej heller ger observationsmaterialet något belägg för, att starkare verkningar yppat sig vid de stora förkastningar, som begränsa eller sönderstycka de geologiska formationerna.

De nämnda omständigheterna tyda på att skalvets ursprung ej är att söka inom de sedimentära formationerna utan på större djup. Av statsgeodet I. Lehmann har också hypocentret antagits ligga »rätt djupt (antagligen några få nymil)».

De jämförelsevis starka verkningarna på några ställen i sydöstra Skåne och det isolerade uppträdandet i Kristianstad torde snarast få sättas i samband med dessa trakters större seismiska känslighet än det övriga Skåne.

¹ Medd. fra Dansk geol. förening, Bd 7, sid. 481. 1930.

Norra Västergötland den 12 november 1930.

Den 12 november kl. 5.55 inträffade ett jordskalv, som sträckte sig över hela norra Västergötland och in över västra Östergötland. Ur de till ett antal av över 100 inkomna positiva uppgifterna om detsamma och tidningsnotiser kan anföras.

Otterbäcken. Dån som av en motor; enstaka sovande väcktes.

Sjötorp. Billiknande dån och en lätt dallring.

Lyrestad. Åskliknande dån, enstaka sovande väcktes.

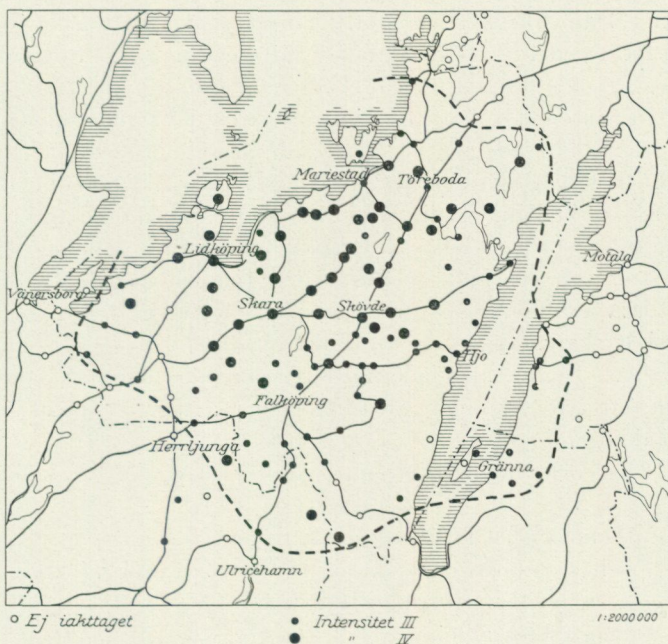

Fig. 17. Jordskalvet i norra Västergötland den 12 november 1930.

Älgårås. Dån iaktogs av enstaka personer.

Torsö. Dån och en skakning i dörrar; enstaka sovande väcktes.

Tived. I Sannerud märktes en stöt och ett dån; fönster dallrade. En mil nordligare, där trakten ligger högre, hördes skalvet kraftigare.

Mariestad. Dån och en skakning iaktogs av enstaka personer.

Hassle. Ett par personer väcktes av att sängen skakade. (Tidningsnotis.)

Töreboda. Dån hördes. I Skäftesviken $\frac{1}{2}$ mil NO om Töreboda iaktogs ett billiknande dån och en skakning så stark, att en person kände stolen, på vilken han satt, darra. (Tidningsnotis.)

Kållandsö. Dån som av en bil; lättrorliga föremål skakades. Märktes ganska allmänt.

Hjälmsäter. Skalvet iaktogs. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, nov. 1930.)

Österäng. En stöt följd av dån märktes allmänt; lättrorliga föremål skakades.

Åskekärr. Dovt dån följt av en kraftig knall och därpå ett dovt mullrande. Huset skakade, fönsterrutor dallrade och dörrar sprungo upp. (Tidningsnotis.)

Lugnås. Dån och en stöt. Lättrörliga föremål skakades. Sovande väcktes.

Ek. Åskliknande dån och skakningar. Knakningar hördes i väggar och lättare föremål flyttades.

Ekbyvall. Dån följt av en stöt. Huset skakade, fönster och dörrar darrade. På en del platser flyttades lättare föremål. Sovande väcktes allmänt.

Jula. Dån och en stöt märktes allmänt; på en del ställen öppnades dörrar och lösa föremål klirrade.

Moholm. Ett dån iaktogs av enstaka personer. I Smedby märktes en stöt följd av starkt dån. Enligt en tidningsnotis märktes i trakten av Moholm vid 5-tiden starka jordstötter, så att mindre hus skakade och fönsterrutor klirrade. På ett ställe, berättas det, föll en spegel och flera tavlor ned. Den avvikande tidsuppgiften kan emellertid ej berättiga slutsatsen av ett särskilt skalv.

Ekeskogsby. Skalvet började med åskliknande dån, så kom en stöt, som varade ett par sekunder, varefter dånnet avtog. Fönster och lättare föremål skakades.

Halna. Dån och en kraftig stöt; fönster skakade. Enstaka sovande väcktes.

Udenäs. Dån och en skakning av lättrorliga föremål.

Tolsjö. Åsklikt dån och en skakning i huset; sovande väcktes.

Tidavad. Dån och en stöt märktes allmänt.

Tidan. Dån märktes allmänt.

Beateberg. Dån som av en kraftig motor. I Vassbacken ändrade en väggklocka läge, så att den stannade.

Örslösa. Dån och en skakning av huset. Sovande väcktes.

Lidköping. Ett dovt dån och två mindre stötter märktes ganska allmänt. — Personer, som voro ute, märkte liksom en gungning i marken samtidigt med ett starkt sus. (Tidningsnotis.)

Husaby. Långsamt dån och skakning iaktogs allmänt. Sovande väcktes.

Götene. En stöt som av ett starkt sprängskott och samtidigt och efteråt ett krasande, avtagande dån. Fönsterrutor klirrade och lösa föremål rubbades. (Tidningsnotis.)

Låstad. Starkt dån och tvenne stötter. Lättrörliga föremål skakades. Sovande väcktes i enstaka fall.

Timmersdala. Dån och en stöt, som tycktes komma rakt underifrån. Sovande väcktes.

Väring. Dån. Sovande väcktes i enstaka fall.

Örlen. Dovt åsklikt då hördes allmänt. På enstaka ställen skallrade fönstren.

Karlsborg. Meddelaren väcktes av ett då, som av ett passerande tåg.

Frösve. Då och skakning. Lättrörliga föremål skakades. På ett ställe föllo kaffekoppar ned från bordet och på ett annat spräcktes en fönster-ruta.

Säter. På ett ställe vid Mölltorps gård föllo ett par tavlor ner från väggen. (Tidningsnotis.)

Tun. Ett utdraget då följt av ett kortare hördes allmänt.

Bronäs. Då och en stöt; skakning av möbler och fönster.

Mariedal. Skalvet iaktogs. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, nov. 1930.)

Lundsbrunn. Började med då, därpå en ganska kraftig stöt, varefter följde ett avtagande då. Sovande väcktes.

Istrum. Då och en stöt. Lättrörliga föremål skakades.

Lerdala. En kraftig stöt som av ett dynamitskott följt av då. Huset skakades och fönsterrutorna dallrade. Sovande väcktes.

Ulvåker. Då som av ett tåg. Föremål skakades och tavlor rubbades. Träden syntes vaja.

Mölltorp. Kraftigt då märktes av ett flertal personer.

Sjuberga. Då som av en ångvält. Möbler skakades.

Saleby. Starkt då; en dallring kändes inomhus och fönster klirrade.

Skara. Då och en stöt följt av skakning; fönster dallrade. Det observerades, att fåglar strax efter skalvet voro oroliga och flögo mot väggar och fönster.

Varnhem. Ett väldigt då och strax efter ånyo ett lika starkt. På flera ställen klirrade fönsterrutor och glas.

Skövde. Ett orkanliknande brus följt av åskliknande då. En annan meddelare omtalar, att först hördes ett brak som av två kolliderande bilar och därefter ett då. Huset skakade, men inga föremål rubbades. I Käpp-lunda rubbades mindre föremål i rummen.

Öm. Husen skakade och fönsterrutor darrade. På ett ställe rusade folk förskräckta upp. (Tidningsnotis.)

Igelstorp. En kraftig susning. Lättrörliga föremål skakades.

Tibro. Meddelaren väcktes av att sängen skakade och samtidigt hördes ett starkt då. Lättare föremål rubbades. I Humstenstorp splittrades ett par fönsterrutor.

Spethult. Skalvet iaktogs. (Statens Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, nov. 1930.)

Grästorp. Åsklikt då och en stöt; svag knakning i golvet.

Ulvstorp. Då som av bil.

Källtorp. Svagt då. En radioapparat dallrade. Märktes allmänt.

Kvänum. En stöt följt av då iaktogs allmänt. Lättrörliga föremål skakades.

Häggum. Då hördes tämligen allmänt. Lättrörliga föremål skakades.

- Broddetorp. Dån hördes. Sovande väcktes.
- Skultorp. Starkt dån märktes allmänt. På Klagstorp iaktogs skalvet.
- Varola. Dån hördes. Lättrörliga föremål skakade.
- Värsås. Kortvarigt dån. På en del ställen klirrade fönsterrutor.
- Mofalla. Svagt avlägset dån.
- Korsberga. Dån som av en motor och många små stötar; lättrörliga föremål skakades. I Hamrum hördes ett åsklikt dån.
- Hjo. Skakning som av förbifarande bil. I Bodetorp skakades fönsterrutorna; i Backen, Mumlebo och Norra Fågelås hördes ett kraftigt, rullande dån.
- Grevbäck. Dån hördes.
- Hästholmen. Dån som av ett tåg.
- Alvastra. Ett sakta dån som ökades i styrka märktes av enstaka personer.
- Rök. Avlägset dån, som övergick till ett något fräsande ljud; strax därpå följde ett nytt dån, svagare.
- Frambo. Dovt dån märktes allmänt.
- Vångaby. Dovt tilltagande dån; fönstren dallrade. I en stuga, som ligger på berg, skakade golvet.
- Stora Bjurum. Ett dån som av en bil.
- Segeberby. Dån hördes allmänt.
- Stenstorp. Dån som av en bil.
- Dala. Dån hördes allmänt.
- Svensbro. Starkt dån iaktogs allmänt.
- Vreten. Ett först tilltagande sedan avtagande dån.
- Tumleberg. Starkt dån.
- Edsvära. Dån märktes.
- Vilske-Kleva. Ett först tilltagande och sedan småningom bortdöende dån. En dörr dallrade. I Karlsro väcktes meddelaren vid en stöt, som kom sängen att darra. Tre stötar märktes och ett ganska starkt dån.
- Gudhem. Ett avlägset dån, som först tycktes närma sig och sedan avlägsna sig.
- Torbjörntorp. Dovt buller och en stöt; en dörr skakade.
- Kavlås. Dån hördes.
- Ödeshög. Huset kändes skaka obetydligt en gång. Iaktogs endast av enstaka personer.
- Larv. Dån hördes.
- Ekedalen. Ett dån närmast likt soteld. Fönsterrutor klirrade. I en flygelbyggnad förmärktes en skakning i huset.
- Tidaholm. En stöt och ett dån; huset skakade som när en tungt lastad vagn far förbi.
- Floby. Billiknande dån märktes av flera personer.
- Fåglavik. Mycket svagt dån.
- Grolanda. Dån och en stöt iaktogs av enstaka personer.
- Kinnarp. Dån och en skakning som av en förbifarande tung bil.
- Vartofta. Några få personer observerade ett svagt dån.
- Hångsdala. Dån som av åkdon.

Gäsene-Eriksberg. Ett dovt buller och en stöt; lättrorliga föremål skakades. Sovande väcktes.

Brismene. Då hördes av enstaka personer.

Åsarp. Ett kraftigt buller iaktogs av flera personer.

Kättilstorp. Åsklikt då.

Baskarp. Ett kraftigt underjordiskt då. Märktes av cirka hälften av befolkningen.

Gränna. Enstaka personer iaktogo ett underjordiskt då.

Högemålen. Ett tämligen starkt jordskalv hördes. (St. Met.-hydr. anst. Månadsövers. Väderleken, nov. 1930.)

Örserum. I Anneberg hördes ett ovanligt buller.

Adelöv. Då hördes.

Trädet. Dovt då som av ett järnvägståg.

Gustav Adolf. Då som av åkdon å frusen väg.

Kölingared. Rullande då. Sovande väcktes. Meddelaren fick en känsla av att sängen rörde sig. Från ett par ställen uppgives, att fönster-rutor klirrat.

Timmelle. Då som av åkdon märktes på skilda platser.

Bjurbäck. Starkt då, övergående i en susning. Huset skakade, som då ett tungt åkdon far förbi.

Fristad. Då som av ett tåg hördes av enstaka personer.

Dessutom föreligga ett par uppgifter från mera avlägsna platser:

Vid Hults bruk, norr om Norrköping, iaktogs kl. 5.55 en rätt kraftig skälkning av marken under 3 à 4 sekunder. Boningshuset vibrerade märkbart, och möbler såsom järnsängar kommo i dallring.

I Blåsön, Dals-Lerdal i västra Dalsland märktes mellan kl. 5 och 6 (troligen samma dag som skalvet i Västergötland) ett då.

De platser, från vilka inrapporterats, att skalvet ej iakttagits, äro utmärkta på kartan, fig. 17.

Utbredning. Skalvet har sålunda förmärkts över hela norra Västergötland till Otterbäcken i norr, Grästorp i väster och trakten av Ulricehamn i söder. Österut har det nått över Vättern och ett par mil in i Östergötland, en sammanlagd areal av 115 kvmil. Mera avlägsna utlöpare hava uppträtt vid Hults bruk i östra Östergötland och (troligen) Dals-Lerdal i Dalsland.

Intensitet och förlopp. De kraftigaste verkningarna hava inrapporterats från trakten Skövde—Lugnås—Lidköping—Vilske-Kleva, där intensiteten tämligen allmänt nått styrkegraden IV och på enstaka platser, såsom kring nordändan av Billingen, något däröver. Inom de perifera och till arealen vida större delarna av utbredningsområdet har endast ett då hörts.

Det är karakteristiskt för detta skalv, att det över så vida sträckor givit sig tillkänna endast som ljudfenomen. I några fall beskrives förloppet som ett tilltagande då, kulminerande i en knall, efterföljd av ett sakta bortdöende då. Men flertalet meddelare omnämna blott ett då av mera obestämd natur. Med denna skalvets karaktär sammanhänger tydligen den

från mer än ett tiotal platser inrapporterade iakttagelsen, att verkningarna voro kraftigare å berg och högre belägna platser.

Tid. Till följd av skalvets mångenstädes mycket svaga yttringar, varigenom karaktären av jordskalv ej genast stod klar för iakttagarna, äro tidsuppgifterna i åtskilliga fall vaga eller motstridiga. Det är dock ej anledning antaga att fenomenet uppträtt oliktidigt. Av ett 90-tal tidsbestämningar förlägges det i 15 fall till 6-tiden och i ungefär lika många till tiden före 5.50; ett 60-tal angiva tiden mellan 5.50 och 6 (eller »något före 6»). Sannolikaste tidpunkten förefaller vara 5.55; felmarginalen kan härvid beräknas till en eller ett par minuter.

Resumee.

Erdbeben in Schweden 1926—1930.

Es wurden in den Jahren 1926—1930 die folgenden Erdbeben beobachtet:

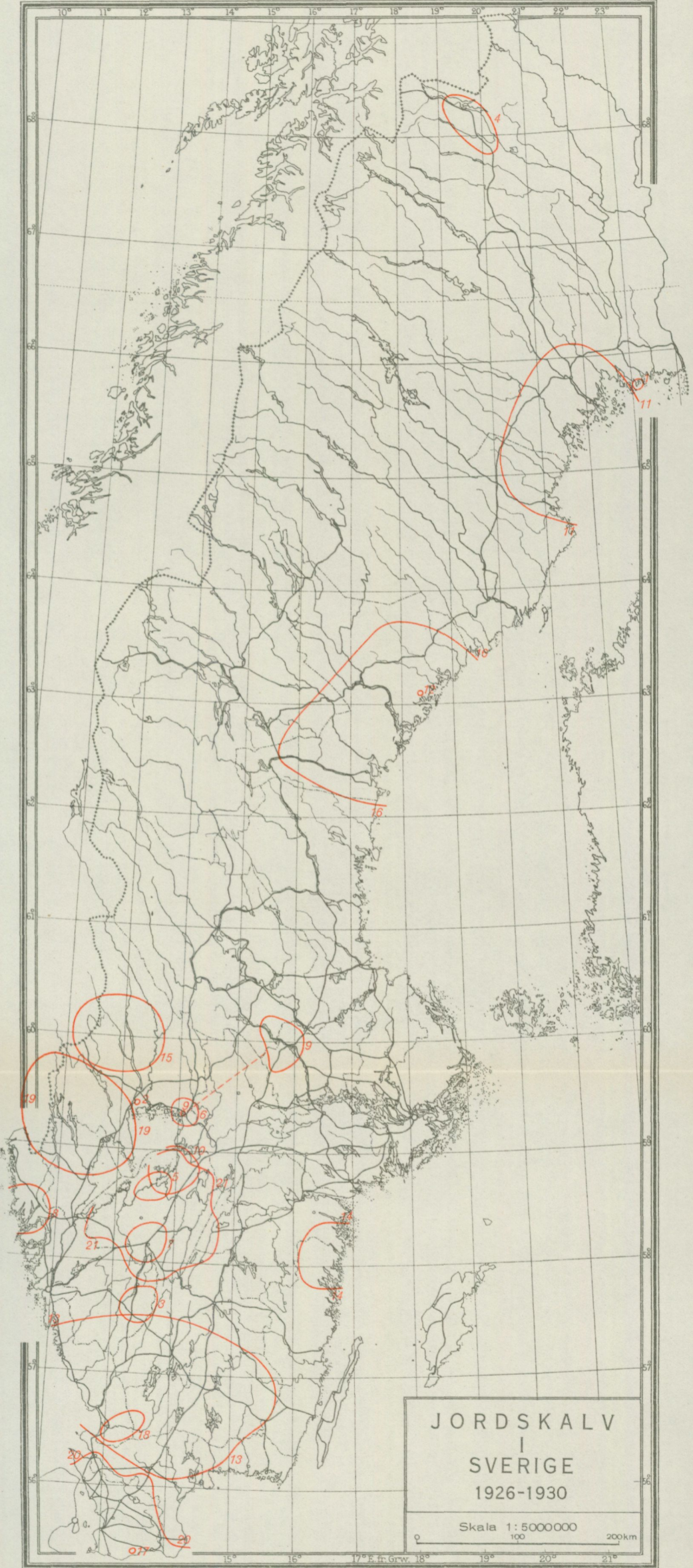
				Areal Qv.-mei- len	Stärke (Rossi- Forel)	Anm.
			1926.			
1.	Okt.	3.	1 h. 30 m.			Lokal.
			Neder-Kalix, Norrbotten . . .			
			1927.			
2.	Jan.	24.	6 h. 15 m.			Lokal.
3.	Febr.	15.	17 h. 55 m.	10	III	Textfig. 1.
4.	Febr.	16.	21 h. 25 m.	20	III	» 2.
5.	Mars	2.	9 h. 45 m.			
			Kinnekulle—Vadsbo, Wester- gotland	9	IV	» 3.
6.	Dec.	1.	5 h.	7	III	» 4.
			Kristinehamn, Wermland . . .			
			1928.			
7.	Mars	20.	4 h. 35 m.	11	IV	» 5.
8.	April	2.	5 h.			
			Mittleres Bohuslän	16	IV	» 6.
9.	April	27.	23 h. 30 m.			
			Nördliches Westmanland— südliches Dalarna	18	IV	» 7.
10.	Juli	27.	15 h. 55 m.	18	IV	» 8.
			Nördliches Westergotland . . .			
			1929.			
11.	April	13.	9 h. 5 m.			
			Norrbotten und nördliches Westerbotten	140	IV	» 9.
12.	Im Sommer					Lokal.
13.	Okt.	26.	14 h. 47 m.			
			Vibygerå in Angermanland . Süd-westliches Småland—Hal- land—Schonen	250	V	Textfig. 10.
14.	Dec.	1.	20 h. 10 m.	25	IV	» 11.
			Waldemarsvik—Gamleby . . .			
			1930.			
15.	Jan.	10.	13 h. 5 m.	55 ²	IV	» 12.
			Wermland			
16.	Mars	10.	23 h. 36 m.	200	V	Textfig. 13.
17.	Maj					Lokal.
			Toftthög in südlichem Schonen			
18.	Aug.	31.	2 h. 30 m.	10	IV	Textfig. 14.
			Südliches Halland			
19.	Sept.	23.	16 h. 12 m.			
			Süd-westliches Wermland— Dalsland	110 ³	IV—V	» 15.
20.	Nov.	1.	0 h. 17 m.	60 ⁴	IV—V	Textfig. 16.
21.	Nov.	12.	5 h. 55 m.	115	IV	» 17.
			Nördliches Westergotland . . .			

¹ Die entsprechenden Nummern sind auf die Übersichtskarte, Tafel 1, eingeführt.

² Davon 6 Qv. Meilen in Norwegen.

³ Davon 30 Qv. Meilen in Norwegen.

⁴ In Schonen.

JORDSKALV
I
SVERIGE
1926-1930

Skala 1: 5000000
100 200km

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNINGS SENAST UTKOMNA PUBLIKATIONER ÄRO:

Ser. Aa. Geologiska kartblad i skalan 1 : 50 000 med beskrivningar.

		Pris kr.
N:o 121	<i>Skövde</i> av H. MUNTHE, A. H. WESTERGÅRD och G. LUNDQVIST. 2 uppl. 1928	4,00
> 144	<i>Nyed</i> av N. H. MAGNUSSON och G. ASSARSSON 1929	4,00
> 156	<i>Ronehamn</i> av H. MUNTHE, J. E. HEDE och L. VON POST 1925	4,00
> 157	<i>Skrikerum</i> av R. SANDEGREN och N. SUNDIUS 1926	4,00
> 158	<i>Valdemarsvik</i> av R. SANDEGREN och N. SUNDIUS 1928	4,00
> 159	<i>Gusum</i> av B. ASKLUND, G. EKSTRÖM och G. ASSARSSON 1928	4,00
> 160	<i>Klintehamn</i> av H. MUNTHE, J. E. HEDE och G. LUNDQVIST 1927	4,00
> 161	<i>Gotska Sandön</i> av HENR. MUNTHE 1924	2,00
> 162	<i>Karlsborg</i> av A. H. WESTERGÅRD, H. E. JOHANSSON och N. WILLÉN 1926	4,00
> 163	<i>Mariestad</i> av A. H. WESTERGÅRD, A. HÖGBOM och N. WILLÉN 1925	4,00
> 164	<i>Hemse</i> av H. MUNTHE, J. E. HEDE och L. VON POST 1927	4,00
> 165	<i>Filipstad</i> av N. H. MAGNUSSON och E. GRANLUND 1928	4,00
> 166	<i>Lurö</i> av R. SANDEGREN 1927	4,00
> 167	<i>Säffle</i> av N. H. MAGNUSSON och L. VON POST 1929	4,00
> 168	<i>Malingsbo</i> av A. HÖGBOM och G. LUNDQVIST 1930	4,00
> 169	<i>Slite</i> av H. MUNTHE, J. E. HEDE och G. LUNDQVIST 1928	4,00
> 170	<i>Katthammarsvik</i> av H. MUNTHE, J. E. HEDE och G. LUNDQVIST 1929	4,00

Ser. Ba. Översiktskartor.

N:o 11	Översiktskarta över Södra Sveriges myrmarker (Boggy ground in Southern Sweden). Efter de geologiska kartbladen utg. av S. G. U. 1 : 500 000. 1923. Med beskrivning av L. von Post 1927	6,00
--------	--	------

Ser. C.

Årsbok 21 (1927).

N:o 346	MUNTHE, H., Studier över Ancylussjöns avlopp. Med 4 tavlor. Summary of contents. 1927	3,00
> 347	VON POST, L., Svea älvs geologiska tidsställning. En pollenanalytisk studie i Ancylustidens geografi. Med 2 tavlor. Efterskrift: Ancylustidens Göta älv. English summary: The geological age of the Svea river. 1928	3,00
> 348	SANTESSON, G., Undersökningar angående det sen-glaciala havets största utbredning inom Norrbottens län. Med 1 tavla. 1927	1,00
> 349	GRANLUND, E., Senglaciala strandlinjer och sediment i västra Bergslagen. Med en karta. 1928	1,00
> 350	BESKOW, G., Södra Storfjället im südlichen Lappland. Eine petrographische und geologische Studie im zentralen Teil des Skandinavischen Hochgebirges. Mit 2 Tafeln. 1929	5,00

Årsbok 22 (1928).

N:o 351	GEIJER, PER, Masugnbyfältens geologi. Med en karta. Summary: Geology of the Iron Ore Fields at Masugnbyn. 1929	1,00
> 352	JOHANSSON, S., Nyare jordarts- och markreaktionsundersökningar och deras betydelse för jordbruket. Med 2 tavlor. 1929	1,00
> 353	LUNDQVIST, G., Studier i Ölands myrmarker. Med 9 tavlor. Resumee in deutscher Sprache. 1928	3,00
> 354	ASKLUND, B., Kalirika bergarter inom södra och mellersta Sverige jämte en kort översikt av den svenska experimentverksamheten för framställning av kaligödselmedel. English summary. 1929	1,00
> 355	WESTERGÅRD, A. H., A deep boring through Middle and Lower Cambrian strata at Borgholm, Isle of Öland. 1929	1,00

Årsbok 23 (1929).

Pris kr.

N:o 356	BESKOW, G., Om jordarternas kapillaritet. En ny metod för bestämning av kapillärkraften (eller kapillära stighöjden). Summary: On the capillarity of soils. A new method for determining the capillary pressure (or the capillary rise). 1930	1,00
› 357	ASSARSSON, G., and SUNDIUS, N., On the constitution of hydrated Portland cement. With one Plate. 1929	0,50
› 358	MUNTHE, H., Några till den fennoskandiska geokronologien och isavsmältningen knutna frågor. 1929	0,50
› 359	SAHLSTRÖM, K. E., Förteckning över lodade sjöar i Sverige. 2. 1929	0,50
› 360	MAGNUSSON, N. H., Gillbergaskålens byggnad. Med 2 tavlor. Summary: The Gillberga syncline. 1929	2,00
› 361	HEDSTRÖM, H., Fosforitbollar från Visingsöserien? 1930	0,50
› 362	HEDSTRÖM, H., Mobergella versus Discinella; Paterella versus Scapha & Archæophiala. (Some questions on nomenclature.) 1930	0,50
› 363	HÄGG, R., Die Mollusken und Brachiopoden der Schwedischen Kreide. 1. Eriksdal. Mit 5 Tafeln. 1930	2,00

Årsbok 24 (1930).

N:o 364	SAHLSTRÖM, K. E., A seismological map of Northern Europe. With one Plate. 1930	0,50
› 365	NORDQVIST, H. J., Granitindustrien i Förenta staterna. Med 2 tavlor. 1931	5,00
› 366	GELJER, PER, Berggrunden inom malmtrakten Kiruna—Gällivare—Pajala. Med en karta. Summary: Pre-cambrian geology of the iron-bearing region Kiruna—Gällivare—Pajala. 1931	4,00
› 367	GELJER, PER, The Iron Ores of the Kiruna type. Geographical distribution, geological characters, and origin. 1931	1,00

Årsbok 25 (1931).

N:o 368	GRANLUND, E., Kungshamnsmossens utvecklingshistoria jämte pollenanalytiska åldersbestämningar i Uppland. 1931	1,00
› 369	HÖGBOM, A., Praktiskt-geologiska undersökningar inom Jokkmokks socken sommaren 1930. Med 3 tavlor. Summary: Practical investigations in the parish of Jokkmokk in the summer 1930. 1931	2,00
› 370	SAHLSTRÖM, K. E., Jordskalv i Sverige 1926—1930. Med en karta. Resumee: Erdbeben in Schweden 1926—1930. 1931.	1,00

Ser. Ca. Avhandlingar och uppsatser i 4:o.

N:o 13	MAGNUSSON, N. H., Nordmarks malmtrakt. Geologisk beskrivning. Summary: The Iron and Manganese ores of the Nordmark district. 1929	7,00
› 19	WEDEKIND, R., Die Zoantharia rugosa von Gotland (bes. Nordgotland). Nebst Bemerkungen zur Biostratigraphie des Gotlandium. Mit 30 Tafeln. 1927	8,00
› 20	GELJER, PER, Stråssa och Blanka järnmalmfält. Geologisk beskrivning. Med 5 tavlor. Summary: The Iron Ore Fields of Stråssa and Blanka. 1927	5,00
› 22	GELJER, P., Gällivare malmfält. Geologisk beskrivning. Med 4 tavlor. With a summary: Geology of the Gällivare iron ore field. 1930	10,00
› 23	MAGNUSSON, N. H., Långbans malmtrakt. Geologisk beskrivning. Med 10 tavlor. Summary: The iron and manganese ores of the Långban district. 1930	8,00

Distribueras genom *Generalstabens Litografiska Anstalt, Stockholm 8.*